„NIWA" TYGODNIK BIAŁORUSKI — CENA 60 gr

Ніва

№ 52 (96) БЕЛАСТОК, 29 СНЕЖНЯ 1957 г. ГОД II

Што тут выбраць на навагоднюю ёлку? — вось асноўная праблема не адной мамы і не аднаго таты Фото ЦАФ

Выбары ў рады нарадовыя ў цэнтры ўвагі насельніцтва Польшчы

З кожным днём насіляецца масава - палітычная работа сярод выбаршчыкаў. Насельніцтва нашай краіны, у тым ліку і беларускае, бярэ масавы ўдзел у перадвыбарчых сходах і смела выступае ў спрэчках.

Людзі вераць, што кандыдаты, якіх выбіраецца на сходах, сапраўды будуць садзейнічаць павышэнню эканамічнага і культурнага жыццёвага ўзроўню і пабудове соцыялізма ў Польскай Народнай Рэспубліцы.

Згодна з выбарчым калянларом паразумеваўчыя камісіі палітычных партыі праводзяць кансультацыі з насельніцтвам і супольна абмяркоўваюць прыдатнасць вылучаных кандыдатаў да кіравання гэтымі органамі народнай улады Польшчы.

У Беластоцкім ваяводстве адбылося ўжо шмат такіх сходаў, амаль ва ўсіх паветах.

Выбаршчыкі вылучаюць у кандыдаты на радных перадавікоў вытворчасці, працоўную інтэлігенцыю, служачых і актыўных дзеячоў моладзі. Сярод кандыдатаў у рады знаходзяцца не толькі новыя кандыдаты, застаюцца тут і тыя, што ўжо папярэдне былі раднымі і сваёй добрасумленнай працай заслужылі на давер з боку насельніцтва.

Новыя месцанараджэнні карысных выкапняў у Польшчы

Выдатных поспехаў [illegible] ў гэтым годзе польскія геолагі.

На поўдзень ад горада Краснік у Люблінскім ваяводстве ў раёне Явожна таксама блізка ад паверхні зямлі выяўлен каменны вугаль, запасы якога складаюць каля 6 мільёнаў тон. Новыя залежы каменнага вугалю адкрыты ў раёне Валбжыха.

Геалагічныя даследаванні, якія праводзіліся ў Шчэцінскім ваяводстве, далі магчымасць выявіць там багатыя месцанараджэнні бурага вугалю. Найбольш вялікія запасы бурага вугалю знаходзяцца ў раёне Кунау-Старагардскі, а таксама ў раёнах Смердніцы і Ежэжыц.

Пад Бытамам у Катавіцкім ваяводстве выяўлены багатыя залежы цынкавых і свінцовых руд, запасы якіх складаюць каля 10 працэнтаў усіх польскіх рэсурсаў гэтых руд.

Да ліку буйных поспехаў польскіх геолагаў трэба таксама аднесці выяўленне запасаў меднай руды ў Вроцлаўскім і Зеленагурскім ваяводствах. Паводле папярэдніх падлікаў, толькі ў Вроцлаўскім ваяводстве запасы меднай руды перавышаюць 1 мільён тон.

Палепшылася гаспадарка ў фабрыках і прадпрыемствах нашай краіны

Амаль кожны дзень газеты і радыё перадаюць інфармацыі аб датэрміновым выкананні галавых планаў фабрыкамі і прадпрыемствамі нашай краіны. Гэта сведчыць аб тым, што ў нашай грамадскай гаспадарцы зроблена шмат добрага.

19.XII. г. г. гадовы план вытворчасці выканалі: швейная прамысловасць, прамысловасць артыкулаў тэхнічных і запасных частак да машын і г. д.

Да канца года лёгкая прамысловасць нашай краіны дасць 1,5 мільярда звышпланавай вытворчасці.

1957 год у жыцці БГ-КТ

СТУДЗЕНЬ.

Распачаліся канцэрты Беларускага народнага калектыву песні і танца з Беластока.

З друку выйшла «Паўлінка».

ЛЮТЫ.

У Беластоку арганізаваўся гурток БГ-КТ.

САКАВІК.

Вечар беларускай паэзіі і песні ў Варшаве, арганізаваны сталічным аддзелам БГ-КТ.

Першае публічнае выступленне Варшаўскага Беларускага хору.

КРАСАВІК.

Распачалася кампанія па зборцы ахвяраў на Выдавецкі фонд.

Першы з'езд беларускіх настаўнікаў у Белавежы.

Паўстаў гурток БГ-КТ у Шчэціне.

Выйшаў з друку першы нумар «Зоркі».

МАЙ.

Пастанова Міністэрства асветы аб абавязковым навучанні беларускай мовы ў школах.

ЧЭРВЕНЬ.

Купалаўскія дні, у святкаванні якіх прыймала ўдзел жонка Янкі Купалы — Уладыслава Францаўна Луцэвіч.

ВЕРАСЕНЬ.

II Пленум БГ-КТ.

КАСТРЫЧНІК.

У Варшаўскім універсітэце распачаў навуку другі набор беларускіх філолагаў.

Першая беларуская радыёперадача на Сакольшчыне.

ЛІСТАПАД.

Святкаванне Вялікай Кастрычніцкай рэволюцыі.

СНЕЖАНЬ.

Выйшаў з друку другі беларускі каляндар.

Пастанова Рады міністраў адносна абавязковых паставак мяса на 1958 г.

У днях 17—19 снежня г. г. Рада міністраў абмеркавала пастанову аб прадаўжэнні тэрміну абавязковых паставак мяса на 1958 год.

Пастанова прадугледжвае некалькі карысных для сялян змяненняў у даставачнай сістэме абавязковых паставак.

Цэны на мяса ў 1958 годзе застаюцца такія самыя як у гэтым годзе.

Першыя вынікі барацьбы з хуліганствам

На працягу няцэлых 3-х месяцаў органы М. О. зрабілі 1.451 рэвізіяў, затрымалі больш 3. 5 тысяч асоб. У тым ліку 257 справаў накіравалі ў пракуратуру.

Сярод затрыманых было шмат такіх людзей, што займаліся спекуляцыяй, нелегальным гандлем доларамі і іншымі злачынствамі.

У абарону зайцоў

Найбольш ворагаў мае заяц. Чалавек, воўк, каршун, а нават і варона ўсе ласыя на яго. Дзеля таго зайцоў ёсць штораз менш. Бяручы гэта пад увагу Ваяводская Рада нарадовая ў Беластоку выдала пастанову адносна скарачэння тэрміну палявання на зайцоў аж на дзесяць дзён.

Паляваць на зайцоў можна толькі да 31 снежня г. г.

р.

Пуск атамнага рэактара ў Германскай Дэмакратычнай Рэспубліцы

16 снежня ў Растэкдорфе, паблізу Дрэздэна, адбыўся пуск навукова - даследчага атамнага рэактара, перададзенага Совецкім Саюзам Цэнтральнаму інстытуту ядзернай фізікі ГДР. Гэты аснашчаны навейшай апаратурай рэактар мае магутнасць у 2 тысячы кіловат і прызначан для правядзення навукова - даследчых работ у галіне ядзернай фізікі, тэхнікі і г. д.

У адпаведнасці з пагадненнем паміж СССР і ГДР рэактар быў пастаўлен з Совецкага Саюза, а работы па яго мантажы вяліся з удзелам совецкіх спецыялістаў.

З НАДЫХОДЗЯЧЫМ НОВЫМ ГОДАМ

На развітанне з Старым годам

Ёсць у народзе такі звычай. Жанцы, калі збіраюцца дахаты, на адходным развітваюцца з полем. Тады кажуць: — Дабранач ніўку, вярні нашу сілку!

Вось і мы гэтаксама можам сказаць развітваючыся з старым годам. А сілку мы ў яго ўлажылі немалую. Ужо яс самым пачатку 1957 год ставіў строгія варункі.

Першым варункам гэтага года была далейшая рэалізацыя волі народа, выказана ў гістарычных кастрычніцкіх пераменах у мінулым годзе. Усе пачынанні партыі і ўрада гавораць, што лінія VIII Пленума кансеквентна рэалізуецца.

Другім варункам 1957 года былі выбары ў Сейм. Ад таго, якія ў ім будуць людзі, залежыла праца Сейма. Гэта добра разумеў народ, таму на кандыдатаў Фронта адзінства народа галасавала 98,4 прац. выбаршчыкаў. І народ не памыліўся. Жывая праца, якую вядзе новы Сейм, сведчыць аб тым, што паслоў мы выбралі добрых, працавітых і руплівых.

Трэцім варункам 1957 года было адзінства партыі. Ад гэтага адзінства залежыць правідловае развіццё народнай гаспадаркі і ўвогуле дзяржавы, таму народ неабыякава глядзеў на фракцыйную дзейнасць унутры партыі рэвізіяністаў і дагматыкаў, і са здавальненнем прывітаў IX Пленум Партыі, які заклеймаваў шкодную дзейнасць рэвізіяністаў і дагматыкаў і X-ы Пленум, які пастанавіў ачысціць партыю ад шкодных адзінак.

Чацвёртым варункам 1957 года было аслабленне міжнароднай напружанасці. І ў гэтай дзялянцы зрабілі мы шмат чаго карыснага. У лютым устаноўлена паміж Польшчай і Японіяй дыпламатычныя адносіны і падпісана договар аб заканчэнні вайны. У сакавіку ўрадавая дэлегацыя едзе ў падарожжа дружбы да сямі краін Азіі (узначальвае дэлегацыю Цыранкевіч). Урад прыймае пастанову паменшання ліку войска. У чэрвені падпісана польска - амерыканскі гаспадарчы дагавор. Партыйна-урадавая дэлегацыя едзе да ГДР (узначальвае дэлегацыю Гамулка і Цыранкевіч).

У ліпені падпісана польска-французскую дэкларацыю аб далейшым культурным супрацоўніцтве. Па запрашэнню нашага ўрада гасцюе ў Польшчы прэзідэнт Дэмакратычнага В'етнама. У верасні дэлегацыя ЦК ПАРП едзе ў Югаславію (узначальвае дэлегацыю Гамулка і Цыранкевіч). У Польшчу прыбывае дэлегацыя Мангольскай Народнай Рэспублікі на чале з прэм'ерам Цыдэнбалам. У лістападзе на святкаванне 40-ай гадавіны Вялікага Кастрычніка ў Маскву едзе партыйна-урадавая дэлегацыя на чале з Гамулкам і Цыранкевічам і прымае актыўны ўдзел у апрацаванні дэкларацыі камуністычных і рабочых партый і Маніфеста міру. У канцы года набраў шырокага міжнароднага значэння праект міністра Рапацкага аб вылучэнні цэнтральнай Еўропы з атамных збраенняў. Гэты праект, які на Захадзе назвалі «Планам Рапацкага» можа адыйграць вялікую ролю у далейшай барацьбе міралюбных сіл за аслабленне міжнароднай напружанасці, за суіснаванне розных дзяржаў.

Такія, у асноўным, нашыя галоўныя здабычы ў 1957 годзе.

Яны неабыякавы для кожнага сумленнага грамадзяніна Народнай Польшчы, у тым ліку і для беларусаў. У варунках народнай улады кожнае дасягненне дзяржавы з'яўляецца і дасягненнем паасобнага грамадзяніна не зважаючы на яго нацыянальнасць, бо народная ўлада дае роўныя правы для ўсіх сваіх грамадзян і таксама выражае ўсіх іх волю.

І гэта мы, беларусы, добра разумеем і таму цешымся з дасягненняў нашай народнай рэспублікі і з аптымізмам ідзем насустрач 1958 года.

205.101 радных выбярэм у нарадовыя рады

21 снежня 1957 г. адбылося чарговае пасяджэнне Цэнтральнай выбарчай камісіі. Камісія праслухала інфармацыі аб ліку радных у Рады і аб ліку выбарчых акруг і пунктаў галасавання.

Утворана 29.711 тэрытарыяльных выбарчых акруг, 1.025 прамысловых выбарчых акруг і 17 тысяч пунктаў галасавання. Агульна ў рады нарадовыя будзе выбрана 205.101 радных.

Конінская электрастанцыя працуе

20 снежня 1957 г. пачала працаваць самая магутная ў краіне электрастанцыя «Конін». Пасля поўгода намаганняў пераможана ўсе тэхнічна - мантажныя перашкоды.

Абрады Пленума ТПП-Р

20 снежня 1957 г. у Варшаве адбыўся Пленум Галоўнага Праўлення Таварыства польска-совецкай дружбы.

Асноўнымі праблемамі аб якіх гаварылася на Пленуме была праблема новых, больш цікавых формаў працы ў галіне распаўсюджвання ведаў аб Совецкім Саюзе і праблема ўстаранення рэвізіянізма і дагматызма ў працы ТПП-Р.

З дакладам на пленуме выступіў член Прэзідыума Галоўнага Праўлення ТПП-Р. Ст. Мах. Асноўную ўвагу ён звярнуў на дзейнасць Таварыства на працягу некалькіх апошніх месяцаў.

Пасля XX з'езду КПСС і пасля апошніх пленумаў ПАРП значна палепшалі ўмовы працы ТПП-Р. Вялікую ролю ў распаўсюджванні ведаў аб СССР адыграла ўрачыстае святкаванне 40 гадавіны Вялікага Кастрычніка. Усё гэта садзейнічала справе ажыўлення дзейнасці арганізацыяў ТПП-Р на правінцыі.

Падчас падрыхтоўкі да 40 гадавіны Кастрычніка, Таварыства польска - совецкай дружбы ўключыла да дзейнасці не толькі сваю арганізацыю, але і іншыя арганізацыі і ўстановы. Да прыкладу: Міністэрства культуры і мастацтва ўсе свае ўстановы падрыхтавала да прыняцця ўдзелу ў гэтай урачыстасці.

ГП ТПП-Р і Польска-совецкі інстытут паклікалі «студыю ведаў аб СССР». Выдавецтвам ТПП-Р выдана многа цэнных выданняў на тэматыку расійскую і совецкую. У спрэчках пленума асаблівую ўвагу прысвечана новым формам працы таварыства, як напрыклад: арганізаванню абмену мастацкімі калектывамі і турыстамі паміж СССР, і Польшчай, пабыўцы совецкіх партызанаў у Польшчы і г. д.

На пленуме зацверджана праграму дзейнасці Таварыства на 1958 год.

Спецыяльны абеліск для ўвекавечання першага ў свеце „спутніка"

За выдатныя дасягненні ў галіне навукі і тэхнікі, група совецкіх вучоных, якая канструявала штучнага спадарожніка Зямлі атрымала Ленінскую ўзнагароду.

Факт сканструявання выкічутага ў прастор першага ў гісторыі ўсяго свету «спутніка» вырашана ўвекавечыць спецыяльным абеліскам.

Абеліск будзе пабудаваны ў 1958 г. у Маскве.

Новы лячэбны прэпарат

Вучоныя ўсяго свету настойліва працуюць над адшуканнем сродкаў барацьбы супроць захворванняў на рак. Значны ўклад у гэтую справу ўнеслі кітайскія вучоныя.

Фармакалагічны навукова - даследчы інстытут пры Акадэміі навук Кітая выявіў у глебе новы антыбіётык, які палаўляе злаякасныя пухліны (рак).

Новы антыбіётык названы актынаміцынам «К». Шляхам эксперыментаў устаноўлена, што ён дае добры лячэбны эфект і пераўзыходзіць па сваіх лекавых уласцівасцях многія замежныя (у прыватнасці, амерыканскія і заходнегерманскія) актынаміцыны.

Кітайскія вучоныя лічаць, што актынаміцын «К» мае перспектыву ператварыцца ў эфектыўны супрацьракавы сродак.

21 снежня г. г. адбыліся перагаворы паміж прыбываючай у Польшчы дэлегацыяй каралеўства Иемен і прадстаўнікамі Урада ПНР.

Перагаворы праходзілі ў дружных суадносінах, у атмасферы поўнага разумення.

На здымку: наследнік трона Йеменскага каралеўства — князь Сеіф Эл-Іслам Магамед Эл-Бадр аглядаюць фабрыку Самаходаў на Жэраню. ФОТО — ЦАФ

Гутаркі Данілы са Цяпанам

— А-а, ну і мяце! Добры вечар у хату!

— Добры вечар, суседзе, заходзьце, ды хутчэй да печы, пагрэйцеся.

— А гаспадара няма, ці што?

— Дома, дома, праходзь!

— А бадай цябе, Даніла, на печ забраўся?

— Забраўся, братка ты мой, гады сваё робяць. Паехаў для школы па ёлку і ў полі крыху прадула, вось і курортнічаю.

— На гэта адна рада — чвэртку з перцам і добра кажухам укрыцца. Як рукою адыме. Гэта было ўчорась з маім Ігнаткам, прамерз у вагоне і кажа: — Мусі ізноў азіяцкая грыпа вярнулася. Кажу яму: — Усё магчыма, цяперака міжкантынентальныя снарады і іншыя людскія хваробы ў модзе, але хай грыпа будзе нават міжпланетная, зараз выжану яе... Сёння хлапец да дзяўчат пайшоў.

— Значыць, Ігнатка прыехаў, на канікулы?

— Але.

— І што кажа?

— Кажа, каб у шапку ня спалі і добрага кандыдата ў раду падшукалі.

— А што ты на гэта?

А я яму на гэта: — А калі-ж іх кепскіх выбіралі, заўсёды найлепшых. А кандыдатаў у нас — хоць другім вёскам пазычай. Але як стаў я яму пералічваць па прозвішчах, то ён назнаходзіў у гэтых кандыдатаў толькі фэлераў, што збіў мяне з панталыку. А то гультай, то водку любіць, то палітычна мала сведамы. Як пачаў мяне ўсведамляць, якім павінен быць кандыдат на раднага, то я яму сказаў: — Такіх у нас няма.

— Ой, ці-ж сапраўды няма, — смяецца гіцаль, — а твой калежка?

— Які? — пытаю.

— Падумай — кажа.

— Годзі ўжо табе нада мною здзеквацца, — кажу яму, — няма ў нас кандыдата і ўсё.

— А Даніла? — кажа ён. — Па ўсім пунктам падыходзіць.

Прызнаў я яму рацыю. — І, сапраўды, Даніла, чаму табе не быць радным?

— Нараджу, братка ты мой, на печы седзячы.

— Э, што там, з Айзенхаўэрам не так было а, бач, калі сабралася НАТО, самалётам з Амерыкі прыляцеў у Парыж. І на сэрца-жа хворы. Мая Гапка таксама мае хворае сэрца, то нават глядзець на лецячага самалёта не можа, а то, бач, адважыўся!

— Не вялікай там ужо адвагі трэба было, каб праехацца самалётам. Цяпер самалёты выгодныя. Сядзіш сабе спакойна, размаўляеш з суседам, як от мы з табой і зусім табе не здаецца, што ляціш у паветры. А Айзенхаўэра ляцець у Еўропу заставіла вялікая патрэба. Усё больш на Захадзе знаходзіцца цвярозых людзей, якім абрыдла палітыка з пазіцыі сілы, якія дамагаюцца зблізэння з Усходам. Суіснаванне — гэта адзіны разумны выхад з сітуацыі, якую маем. Разумнейшага выхаду няма.

Гэта пачынае непакоіць правячыя колы Злучаных Штатаў, таму і не могуць спакойна ўседзець дома. Гэта, братка ты мой, больш ўплыў мае на хворае сэрца, чымсі падарожжа самалётам.

Няшчаснаму ўсюды цесна.

Парыжская сесія Атлантычнага Совета

З 12 па 19 снежня ў Парыжы адбывалася нарада сесіі кіраўнікоў пятнаццаці дзяржаў, уваходзячых у склад Атлантычнага Пакта. У сесіі прымала таксама ўдзел трыста міністраў і дарадчыкаў. У прэс-бюро Атлантычнага Совета знаходзілася 2.000 журналістаў.

Нарада сесіі Атлантычнага Совета праходзіла пад знакам дыктата з боку ЗША. Амерыканскі статс-сакратар Даллес імкнуўся ў часе сесіі стварыць атмасферу «небяспекі», якая быццам «пагражае» Захаду з боку Совецкага Саюза. Гэтым чынам Даллес хацеў дабіцца ад членаў Атлантычнага Совета згоды на інсталяцыю на іх тэрыторыі выкідальнікаў ракет сярэдняй адлегласці (каля 2.400 км). Становішча Даллеса супала поўнасцю з прывітальнай прамовай прэзідэнта Эйзенхаўэра, у першы дзень сесіі, які выступіў з нападкамі супраць Совецкага Саюза.

Прэзідэнт ні словам не ўспомніў аб неабходнасці мірнага суіснавання дзяржаў з рознымі палітычнымі сістэмамі, а наадварот, ён падверг крытыцы соцыялізм, дасягненні совецкай навукі і тэхнікі, якія паводле яго думкі «пагражаюць» міру.

А той факт, што Совецкі Саюз звярнуўся з заклікам да заходніх дзяржаў спаборнічаць у галіне эканамічнага развіцця, Эйзенхауэр лічыць пагрозай Захаду.

Аднак ужо пасля 48 гадзін трывання сесіі НАТО, — як гэта згодна сцвярджаюць наглядальнікі, — на першым яе плане знайшлася справа адносін да прапаноў прэм'ера Булганіна, заключаных у яго пасланнях да чатырох вялікіх капіталістычных дзяржаў. У гэтых пасланнях выражалася думка аб магчымасці размоў паміж Усходам і Захадам і наогул былі закрануты пытанні разбраення.

На сесіі таксама абмяркоўвалася справа адносін яе ўдзельнікаў да прапановы ўтварэння ў Еўропе так званай безатамнай зоны, з якой нядаўна ў Арганізацыі Аб'яднаных Нацый выступіў міністр замежных спраў ПНР, Адам Рапацкі. Такая зона ахоплівала-б сабою Польскую Народную Рэспубліку, Чэхаславакію, Германскую Дэмакратычную Рэспубліку і Федаратыўную Рэспубліку Германіі.

План-жа размяшчэння ў краінах Захаду выкідальнікаў ядзерных ракет выклікаў сярод большасці членаў НАТО ўмеркаваны энтузіязм. З боку прэм'ераў Даніі і Нарвегіі гэты план сустрэўся нават з выразным супрацівам. Такое становішча некаторых членаў НАТО сведчыць аб націску грамадства Заходняй Еўропы, выступаючага супроць самагубнай гонкі ўзбраенняў, якая нясе за сабою прывід радыёактыўных руінаў еўрапейскага кантынента.

Несумненна, што ўся Еўропа знаходзіцца зараз пад уражаннем прапаноў Совецкага Саюза. І таму міністры заходніх дзяржаў у ходзе Парыжскай сесіі Атлантычнага Совета перасцерагалі перад неразважлівым адхіленнем прапаноў прэм'ера Булганіна і дамагаліся добрасумленных адносін да гэтых прапаноў. Заходні друк, закранаючы гэтае пытанне, адзначыў, што сярод часткі ўдзельнікаў сесіі панаваў погляд, аб карысці, якую можа даць размова з Усходам. Статс-сакратар Даллес, аднак, заняў непрымірымае становішча, якое знайшло выражэнне ў яго артыкуле, змешчаным у амерыканскім штотыднёвіку «Лайф». Апошні нумар гэтага штотыднёвіка трапіў у Парыж у часе трывання сесіі НАТО. У артыкуле Даллес «перасцерагае» перад совецкімі мірнымі абяцаннямі. Падкрэслівае ён, у прыватнасці, што «мір у халоднай вайне з Совецкім Саюзам свабодныя дзяржавы могуць вымусіць *толькі шляхам мілітарнай магутнасці*».

Розныя палітычныя колы ў Парыжы звяртаюць увагу на разыходжанне ў поглядах паміж многімі атлантычнымі дзяржавамі, а лініяй Даллеса адносна прапаноў совецкага прэм'ера.

У французскіх колах, набліжаных да Атлантычнага Пакта, існуе погляд, што ЗША відавочна жадаюць і далей праводзіць сваю палітыку, якая палягае на максіме — спярва ўзбройвацца, а пасля весці перагаворы.

Заключнае камюніке дзяржаў - удзельнікаў Атлантычнага Пакта гаворыць аб неабходнасці далейшага развіцця прадукцыі атамнага ўзбраення і аснашчэння ім членаў НАТО. У камюніке адносна гэтага пытання звяртаецца ўвагу на ракеты сярэдняй адлегласці, якія будуць у распараджэнні галоўнакамандуючага саюзных войск у Еўропе. Адначасова яны выражаюць сваю гатоўнасць да перагавораў з Совецкім Саюзам у рамках ААН. Адзін з пунктаў заключнага камюніке заклікае Совецкі Саюз супольна з удзельнікамі Жэнеўскай канферэнцыі з ліпеня 1955 года працаваць над уз'еднаннем Германіі.

Такім чынам бачым, што ў заключным камюніке сесіі НАТО ў Парыжы знайшлося некалькі пунктаў аб патрэбе перагавораў з Совецкім Саюзам. А гэта, несумненна, з'яўляецца вынікам совецкага мірнага наступлення.

НАГЛЯДАЛЬНІК

ВЯЛІКАЕ СВЯТА УКРАІНСКАГА НАРОДА

Акадэмія навук УССР у Кіеве.

25 снежня 1957 года украінскі народ адзначае саракагоддзе ўтварэння сваёй дзяржавы.

Разняволеныя соцыялістычнай рэволюцыяй творчыя сілы украінскага народа з першых дзён совецкай улады былі накіраваны на пабудову новага жыцця. У выніку яго гераічнай працы была створана айчынная індустрыя, паспяхова развівалася прамысловасць і электрыфікацыя рэспублікі. Мільённыя масы украінскага працоўнага сялянства рашылі найцяжэйшую гістарычную задачу перабудовы сельскай гаспадаркі. За гады Совецкай улады Украінская дзяржава зрабілася магутнай індустрыяльна - калгаснай рэспублікай. За сорак гадоў сваёй стваральнай працы украінскі народ і ў галіне развіцця роднай культуры дабіўся вялікіх дасягненняў. У школах, сярэдніх, спецыяльных і вышэйшых навучальных установах зараз здабываe веды звыш 6,5 мільёнаў моладзі і студэнтаў. Украінская ССР таксама як і ўвесь Совецкі Саюз даўно ўжо апярэдзіла найбольшыя капіталістычныя краіны па падрыхтоўцы кваліфікаваных кадраў для патрэб гаспадаркі, навукі і культуры. Зараз на Украіне ў 10 разоў больш вучоных, чым у дарэволюцыйны час ва ўсёй царскай імперыі. Адным з самых выразных паказчыкаў правільнасці ленінскай нацыянальнай палітыкі з'яўляецца вялікая колькасць украінскай совецкай інтэлігенцыі, жыццё і дзейнасць якой непарыўна звязана з народнымі інтарэсамі. На Украіне існуе 475 навуковых і навукова-доследных установ, у якіх працуе каля 32.000 навуковых працаўнікоў. У дакастрычніцкі перыяд у краіне не было ніводнага дзяржаўнага клуба, у большасці губерняў адна бібліятэка прыпадала на 20—25 тысяч насельніцтва. Зараз у рэспубліцы працуе 28,5 тысяч клубаў і дамоў культуры і звыш 35 тысяч бібліятэк. Украінскі народ дабіўся значных поспехаў у развіцці сваёй цудоўнай народнай творчасці. У гуртках мастацкай самадзейнасці пры клубах і дамах культуры ўдзельнічае поўтара мільёна працоўных. На Украіне хуткімі тэмпамі развіваецца айчынная кінематаграфія, тэатральнае і музычнае жыццё. Зараз працуе 79 тэатраў, 65 музычных установ і мастацкіх калектываў, 10,5 тысяч кіноўстановак. Буйна расцвітае кнігавыдавецкая справа. У 1957 годзе чытачы атрымалі 100 мільёнаў кніг і брашур г. зн. у дзесяць разоў больш, як у 1913 годзе.

Гаворачы аб дасягненнях Украінскай ССР, трудна не ўспомніць аб яе ролі на міжнароднай арэне. Украінская дзяржава з'яўляецца членам Арганізацыі Аб'еднаных Нацый, у стварэнні якой прымала актыўны ўдзел. Апрача гэтага Украіна — член рада міжнародных арганізацыяў ААН. УССР была выбрана ў Совет Бяспекі ААН (1947—1949 г.), а таксама ў Эканамічны і Соцыяльны Совет ААН (1946 г). Украіна ўдзельнічала ў радзе важных міжнародных канферэнцыяў, а ў прыватнасці, у канферэнцыі, якая ў 1956 годзе займалася апрацоўкай Статута Міжнароднага Агенцтва па атамнай энергіі.

За гады Совецкай улады саракадвух мільённы украінскі народ смела ўвайшоў на шырокі шлях свабоднага гістарычнага развіцця і стаў сапраўдным гаспадаром сваёй краіны. «Перамога соцыялістычнай рэволюцыі — гаворыцца ў пастанове ЦК КП Украіны — карэнным чынам змяніла гістарычную долю украінскага народа і далейшы шлях яго нацыянальнага развіцця. Рэволюцыя вызваліла украінскі народ ад памешчыцка - буржуазнай эксплуатацыі, назаўсёды пакончыла з нацыянальным прыгнётам і напоўкаланіяльным становішчам Украіны. Упершыню ў сваёй гісторыі украінскі народ здабыў дзяржаўнасць і стаў поўнаўладным гаспадаром сваёй долі. Утварэнне Украінскай Совецкай Соцыялістычнай Рэспублікі, як і іншых совецкіх рэспублік, было яркім прыкладам ленінскага вырашэння нацыянальнага пытання і прынясла вялікае паражэнне міжнароднаму імперыялізму і яго буржуазна- нацыяналістычнай агентуры. Верны прынцыпам пролетарскага інтэрнацыяналізма, украінскі народ адзін з першых аказаў падтрымку ленінскай ідэі ўтварэння Саюза Совецкіх Соцыялістычных Рэспублік, заснаванай на ўзаемнай сувязі, давер'і і цесным супрацоўніцтве свабодных і роўнапраўных народаў».

М. К-а

Заслужаная дзяржаўная капела бандурыстаў УССР.

ЗІМА

Гэй шаптуха-завіруха
Загула, забегала,
Ахінула свет кажухам,
Лягла ўсюды белая.

На пуховую пярынку
Выйшлі: Коля, Толік, Дзімка.
Калі снег мігіцiць, іскрыцца —
Дзецям ў хаце не сядзіцца.

Зіхацяць у сонцы яркім
Палазы у новых санках.
Едуць дзеці з крыкам, смехам,
Аж нясецца полем рэха.

Дзед Мікіта вочы жмурыць:
— Што за вёскай снег так курыць?
Аж цікава стала дзеду:
— Не машыны-ж полем едуць?

Гэта дзеці, шпарка, шыбка
Гоняцца па снезе сыпкім.
Мчыць вясёлая грамада
Ледзяной царыцы рада.

Цешыцца дзядуля - голуб
Што дзіцячы лёс вясёлы,
Хай ім сонца вечна свеціць,
Хай шчаслівa растуць дзеці!

ЗОСЯ БУСЛОВІЧ
Беласток

Беларускія буржуазныя партыі ў перыяд санацыі

5. Беларуская хрысціянская дэмакратыя

Адзінай буржуазнай партыяй, якая мела пэўны ўплыў, не толькі ў буржуазных інтэлігенцкіх кругах, але і сярод сялянства — асабліва каталіцкага веравызнання — была Беларуская Хрысціянская Дэмакратыя (БХД).

У Беларускім Студэнцкім Саюзе ў апошніх гадах перад вайной БХД пераважала і кіраўнічыя пасады ў праўленні Саюза знаходзіліся ў руках хадэкаў.

Беларускі хрысціянскі палітычны рух меў сваіх папярэднікаў ужо ў часах першай сусветнай вайны ў прадстаўніках рэакцыйнай партыі «Хрысціянская злучнасць». Найбольш характэрным для БХД — яе адносіны да двух пытанняў: — прыватнай уласнасці і адносінаў дзяржавы і царквы.

Характэрна, што хадэкі не хацелі прызнавацца, што яны стаяць на грунце капіталістычнага ладу. «Капіталізм і вечным неагранічаная прыватная ўласнасць належыць да мінулага. Беларусы не могуць стаяць на становішчы капіталістычнага ладу». Так прадстаўляе праграма БХД свае адносіны да капіталізма. У сапраўднасці ж гэта быў толькі слоўны бунт дробнага, адсталага эканамічна і палітычна буржуя, бунт, скіраваны ў сапраўднасці не супроць капіталізма, а адной з народжаных капіталізмам з'яў, а менавіта: супроць руйнавання дробнай буржуазіі. Сведчаць аб гэтым далейшыя пункты праграмы, якія прызнаюць прыватную ўласнасць «за падставу цывілізацыйнага поступу грамадства». Прыватная ўласнасць паводле хадэкаў крыўдная для працоўных толькі тады, калі надмерна згуртаваная ў прыватных руках. Пагэтаму праграма непрыхільна адносіцца да абшарнікаў і капіталістаў.

БХД прымае за аснову зямельнай гаспадаркі працоўную норму, г. зн. лік дзесяцін, якія можа абрабіць сялянская сям'я самадзельна альбо пры дапамозе не больш як 1—2 наймітаў. Што гэта «працоўная» норма раўняецца для бедняка з яго прымітыўнымі гаспадарчымі прыладамі 2—3 дзесяціны, а для кулака, які мае гаспадарчыя машыны і пад дастаткам жывёлы 50—100 га аб гэтым праграма маўчыць. Землі дворныя і касцельныя перавышаючыя гэту норму, трэба перадаць на ўласнасць і без выкупу беззямельным сялянам.

Уласнасць павінна служыць не адзінцы, а цэламу грамадству. Гэты пастулат мог ў найлепшым выпадку астацца пабожным пажаданнем хадэкаў. Зразумелым ёсць, што паскольі грамадства апіраецца на прыватнай уласнасці, то няма такой сілы, якая-б паўстрымала дзеянне эканамічных праў, кіруючых таварнай гаспадаркай, а асабліва права канцэнтрацыі і цэнтралізацыі капіталу і разарэнне дробных уласнікаў. Усякія спробы паўстрымаць гэты працэс з'яўляюцца рэакцыйнай утопіяй, якой мусялі-б вырачыся хадэкі адразу, калі-б ім прышлося рэалізаваць у жыцці сваю праграму.

Другім асноўным для хадэкаў пытаннем былі адносіны дзяржавы і касцёла.

Паводле праграмы БХД, касцёл і царква павінны мець поўную свабоду і кіравацца канонічным правам. Хадэкі супроць раздзела царквы і дзяржавы. Навучанне рэлігіі ў школе павінна быць абавязковае. Гэткае адсталае становішча хадэкі тлумачаць тым, што быццам у краінах, дзе праведзены раздзел касцёла ад дзяржавы і ўведзены цывільныя шлюбы, канчаецца праследваннем рэлігіі.

Сёння, калі мы добра памятаем праследванні праваслаўнай царквы ў панскай Польшчы, у якой не было раздзела касцёла і дзяржавы і цывільных шлюбаў на нашых землях, а з другога боку бачым поўную свабоду ўсякай рэлігіі ў соцыялістычнай Польшчы, мы можам толькі пасмяяцца над гэткім прымітыўным апраўданнем адсталых і рэакцыйных канцэпцый.

Лозунгам, які паводле хадэкаў выражае адносіны касцёла і дзяржавы ёсць: «Супольнымі сіламі да служэння для добра ўсіх грамадскіх класаў і цэлага народу». З гэтага лозунга вынікае, што хадэкі дарэмна толькі страшылі абшарнікаў, што адбяруць ад іх бясплатна землі. Бо якое-ж гэта было-бы служэнне ўсім класам, калі-б дзяржава адабрала землі ад аднаго класа каб перадаць яе бясплатна другому.

Погляды хадэкаў на дзяржаўны лад, палітычныя і грамадскія свабоды не розняцца ад тыповых поглядаў ліберальна - буржуазных партыяў.

Праграма БХД, гэта праграма адсталай у развою эканамічным і палітычным буржуазіі. Гэтым тлумачыцца антыабшарніцкія і антыкапіталістычныя акцэнты ў яе праграме. Гэтыя акцэнты супярэчныя і неканс екветныя былі повадам непакою кіраўніцтва каталіцкага касцёла. Яны прызналі праграму БХД за радыкальную і немагчымую да пагоджання з «навукай» каталіцкага касцёла. Партыі не ўратавала і тое, што на чале яе стаялі ксяндзы Гадлеўскі і Станкевіч. Віленскі архіепіскап каталіцкага касцёла аддаў БХД анафеме.

БХД выдавала свой орган друкаваны лацінкай «Беларуская Крыніца», закрыты ў апошнія гады перад вайной праз санацыйныя ўлады. Ад 1924 года меў сваю культурна-асветную арганізацыю «Беларускі Інстытут Гаспадаркі і Культуры». Арганізацыя ставіла мэтай развой земляробства, рукадзелля, навукі і культуры. У сапраўднасці дзейнасць яе шматлікіх кол аграніччвалася да пастановак п'ес і арганізацыі бібліятэкаў.

У апошнія гады існавання панскай Польшчы і БХД не ўнікла рэпрэсіяў. Імкнучыся да поўнага знішчэння беларускага народу паны не маглі пагадзіцца з існаваннем нават гэтай кіраванай праз ксяндзоў беларускай партыі. Пры дапамозе тэрору яны змусілі БХД да спынення сваёй дзейнасці.

В. С.

У грамадскіх радах павінны працаваць ініцыятыўныя людзі

У бягучым годзе завяршаецца кадэнцыя радаў нарадовых, якія на сваіх сесіях падводзяць вынікі трохгадовай дзейнасці. Выступаючыя ў спрэчках, закранаюць шмат важных пытанняў, звязаных з жыццём аднаснай мясцовасці ці павета. Шмат увагі прысвячаецца эканамічным і культурным справам, якія часта, у выніку абыякавых адносін паасобных радаў, не вырашаюцца згодна з запатрабаваннямі мясцовага насельніцтва.

Сёння кінем крытычным вокам на ГРН у Орлі, якая павінна больш уважліва прыглядзіцца да акружаючага яе бязладдзя і ўзяцца нарэшце за паспяховае вырашэнне набалелых пытанняў.

Штодзень працаўнікі прэзідыума, вымушаны глядзець праз вокны на вялікі з паваленым дахам будынак. У гэтым будынку калісьці была школа. А цяпер? — два гады ён гніе і штораз больш развальваецца.

У Орлі шмат іншых будынкаў развальваецца. Прэзідыум ГРН супольна з усімі раднымі не падумалі, каб за тры гады сваёй дзейнасці падрамантаваць гэтыя будынкі.

А з жыллёвай плошчай у Орлі даволі дрэнна. Аб гэтым сведчыць наступны факт: Ваяводскі аддзел аховы здароўя даўно ўжо назначыў лекара ў Орлю, але ён не прыязджае таму, што прэзідыум ГРН не можа забяспечыць яго кватэрай.

Працаўнікі прэзідыума ГРН штодзённа праходзяць каля Дома культуры, што стаіць побач з памяшканнем прэзідыума. Два гады таму назад у Дом культуры ў Орлі прыходзіла многа моладзі і старэйшых, каб паслухаць цікавыя выступленні артыстаў самадзейнікаў. Цяпер у гэтым Доме культуры няма ніякай... культуры: вокны без шыбаў, дзіравы дах, дзверы без клямак, стаіць быццам сірата. Арлянскі парк таксама як і Дом культуры зусім згубіў сваю назву.

Працаўнікі прэзідыума ГРН у Орлі ўжо даўно апусцілі рукі. Нават агароджа, якая ўпрыгожвала памяшканне прэзідыума і Дома культуры, зусім развалілася, да таго насельніцтва само нішчыць штахеты.

Тут-жа побач памяшкання прэзідыума ГРН знаходзіцца пошта і школа. Гэтыя будынкі старанна абгароджаны, так што жывёла не праходзіць да дзвярэй і не брудзіць пад нагамі, як гэта бывае каля прэзідыума ГРН. Адразу адчуваецца, што ў гэтых людзей, якія там працуюць, праяўляецца руплівасць аб эстэтыку будынка і панадворка. Нажаль нельга сказаць гэтага пра працаўнікоў прэзідыума ў Орлі.

За два гады прэзідыум ГРН разам з усімі раднымі не паклапаціўся нават, каб у іх мястэчку на вуліцы было электрычнае святло, а ў некаторых вёсках паблізу Орлі справа электрыфікацыі асвятлення даўно ўжо вырашана.

Адным словам Рада Нарадова ў Орлі праз увесь час сваёй дзейнасці была вельмі пасіўная.

Новай радзе ў Орлі трэба будзе шмат працаваць каб вырашыць свае заданні і заданні невырашаныя былой радай.

М. Х.

Прыкладны старшыня сельгасгуртка

Дзейнасць сельгасгуртка шмат залежыць ад яго старшыні. Калі ён добры арганізатар, калі мае аўтарытэт у вёсцы — дык і гурток добра працуе.

Вось напрыклад сельгасгурток у Давідавічах (Бельскі павет) старшынёй якога з'яўляецца Язэп Букоўскі. Там яшчэ малады гурток, але дзякуючы ініцыятыўнаму старшыні, мае дасягненні ў сваёй дзейнасці. Пачаткова запісалася толькі 9 гаспадароў, але сёння гурток налічвае 25 членаў. Галоўную ўвагу накіравана на ўздым сельскагаспадарчай культуры.

Вось, што гаворыць аб сваёй працы старшыня сельгасгуртка Язэп Букоўскі:

— Члены нашага гуртка на апошнім сваім сходзе пастанавілі купіць новы малацільны агрэгат.

Пра гурток у Давідавічах трэба сказаць яшчэ і тое, што мае ён вялікі ўплыў на ўсіх жыхароў сваёй вёскі, а старшыня гуртка мае вялікі аўтарытэт сярод гаспадароў, таму што ён асабіста цікавіцца ўсімі справамі, хвалюючымі аднавяскоўцаў.

М. Х.

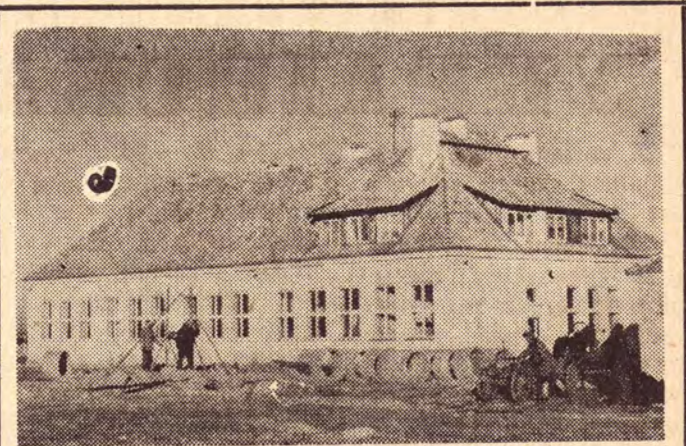
У крамах няма гацэляў і падковаў

Мы атрымалі некалькі лістоў ад сялян, якія пішуць, што на Беласточчыне ў вясковых крамах ГС няма падковаў, а калі ёсць — то не такія як трэба. Грам. Я. С. з Новай Волі (Беластоцкі павет) піша, што ў Міхалове ёсць падковы, але вялікага размеру.

У многіх крамах у Бельскім і Гайнаўскім паветах няма гацэляў.

Звяртаемся да ВЗГС у Беластоку з просьбай, каб як найхутчэй забяспечыла крамы падковамі і гацэлямі.

(я. с)

1 лістапада г. г. у вёсцы Мастаўляны, Беластоцкі павет аддадзена ў карыстанне насельніцтву новую вялікую школу, якая каштавала 900.000 зл.

У кожнай вёсцы бацькі памагаюць будаваць школу, але нажаль у Мастаўлянах ніхто і пальцам не крануў. Мала таго, калі грузавік едучы з будаўнічымі матэрыяламі заграз у балоце і трэба было перагрузіць усё на фурманкі — то гаспадары запатрабавалі заплату за перавоз.

„Доктар" з Нурца

У многіх мясцовасцях Беласточчыны яшчэ дагэтуль няма ані дактароў, ані фельчараў. Мабыць таму, што маладыя лекары не ахвотна ідуць працаваць на вёску, ці нават у меншыя мястэчкі. Усё гэта стварае спрыяльныя ўмовы развіццю знахарства і іншых прымітыўных спосабаў лячэння.

У Нурцы — Сялібе жыве стары чалавек — Браніслаў Майкшакоўскі. Быццам-бы калісьці азнаёміўся з медыцынай, але не мае ніякага пасведчання, ніякага вопыту і ніякага права на лячэнне хворых людзей. Нягледзячы на тое, Майкшакоўскі іграе ролю доктара і лечыць кожнага хворага. Ён і зубы рве, і ўколы робіць і ўсялякія іншыя працэдуры. А вынікі таго, вядома якія. Год таму ён рабіў уколы грам. Свідэрскай і яна амаль не памерла.

Гэты прыпадковы «доктар»-п'яніца, заліваецца гарэлкай, жыве ў брудзе. Свае лекарскія прылады носіць пры сабе ў сваіх брудных кішэнях. Бывае і так, што па-п'янаму і то перад рэстаранам вырывае зубы сваім пацыентам.

Нядаўна — п'яны ў пень, — раздзеўся ў рэстаране і ў адной бялізне выскачыў танцаваць напяваючы нейкія дурацкія мелодыі.

Людзі гавораць, што Майкшакоўскі ў сваёй бруднай кватэры, па-п'янаму, нават аборты робіць.

Дагэтуль ніхто яшчэ не звярнуў увагі на «дзейнасць» Майкшакоўскага. Сам старшыня прэзідыума тутэйшай грамадскай рады — грам. Дымяновіч хадзіў да яго рваць зубы.

Ці-ж прэзідыум ПРН у Семятычах будзе далей глядзець спакойна, як «такія дактары, вымаюць душы без пары».

(ао)

АЛЯКСАНДАР ОМІЛЬЯНОВІЧ

(Партызанская хроніка) (16)

Калі Вінтэр адыйшоў, Валодзя з Косцяй пачалі дэталёва разважаць над тым, як забіць гэтага ката Беласточчыны і Украіны. Справа была надзвычай важная. Ад гэтай аперацыі і ад яе дакладнасці залежыць многае. Косця атрымаў заданне распрацаваць людзей гасцініцы. Трэба было таксама даведацца, хто будзе абслугоўваць гасцініцу ў час знаходжання ў ёй гаўляйтэра.

Два дні Валодзя знаходзіўся ў лясах непадалёк Бельска. Сустракаўся з некаторымі сувязнымі з Відава і іншых вёсак. Ноччу зноў пракраўся ў горад і зайшоў да Косці. Там ужо з нецярплівасцю чакаў яго Вінтэр. Гестапавец прынёс вельмі пацяшальныя весткі. Кох меў прыехаць або спецыяльным бронепоездам, або панцэркай пад моцнай аховай атрада СС. Меркавана, што павінен ён з'явіцца тут ужо за два—тры дні. Якімі вуліцамі будзе праязджаць — гэтага ніхто не ведаў. Развітаўшыся з Вінтэрам зноў разам з Косцяй пачалі разважаць над канкрэтным планам забойства гэтага вядомага ката. Тут трэба было ўлічыць усе неспадзяванасці.

Пачалі аналізаваць кандыдатуры людзей, працуючых у гасцініцы, якіх запрапанаваў Косця. Асабліва сканцэнтравана ўвагу над адной кандыдатурай. Разыходзілася аб мясцовую дзяўчыну, Фроню, якая мела працаваць у кухні. Дзяўчына была спакойная, яе сям'я ніколі не была ўцягнута ў ніякія нелегальныя справы. Таму немцы мала звярталі на яе ўвагі. У планаванай аперацыі яна магла адыграць рашучую ролю. Яе заданне не было-б складанае — толькі ўсыпаць атруту ў яду. Пастанавілі яе завербаваць. Апрача гэтага, на гвалт трэба было знайсці атруту. Гэтыя два заданні раздзялілі паміж сабой. Завярбоўкай Фроні павінен быў заняцца Косця, а Валодзя меў расстарацца атруту.

На другі дзень пад вечар сувязная Косці, якая была асабіста знаёмая з Фроняй, запрасіла яе да сябе ў хату. Косця замкнуўшы дзверы спакойна і канкрэтна прадставіў ёй свой план. Фроня, пачуўшы аб гэтым, вельмі спалохалася, не дала рады вымавіць нават слова. Калі трохі апрытомнела Косця пачаў прыпамінаць ёй злачынствы гэтага ката, як: ліквідацыя Райска, масавыя расстрэлы людзей у Белавежы, ліквідацыя Беластоцкага гета і многа многа іншых спраў. Наканец Фроня згадзілася дапамагчы атруціць злачынца, разыходзілася толькі аб належнае забеспячэнне яе сям'і ад помсты гітлераўцаў. Косця запэўніў Фроню, што ў гэты дзень, калі атруціць Коха, непадалёку ад Бельска ў дамоўленым мейсцы будзе чакаць яе партызанскі патруль, які разам з сям'ёю завядзе іх у партызанскі атрад.

У вёсцы Кобусы ў гаспадара Міхаіла Аляксеюка, глыбока пад сенам у гумне знаходзіўся партызанскі шпіталь. Яго маці калісьці была акушэркай і крыху зналася на медыцыне. Пад яе апекай знаходзіліся там параненыя партызаны. Валодзя звярнуўся да маці Аляксеюка з просьбай, каб расстаралася недзе атруту. Маючы знаёмага з аптэкі ў Цеханоўцы папрасіла яго аб пачку моцнай атруты. Праз сувязных гэта пачачка прывандравала да рук Валодзі. Валодзя зараз-жа пайшоў у Бельск да Косці. Як інфармаваў Вінтэр, Кох меў быць у Бельску не далей, як за два—тры дні. Усё было падрыхтавана і з дня на дзень чакана толькі на прыезд гаўляйтэра. Валодзя яшчэ раз з Косцяй дэталёва абмеркаваў усе падробнасці гэтага планавана забойства і вярнуўся назад у свой атрад. Адтуль меў прысланы партызанскі патруль, які скантактаваўшыся з Косцяй павінен быў чакаць на Фроню і яе сям'ю. На вуліцах Бельска штораз больш паяўлялася эсэсаўцаў, праводзіліся арышты падазроных людзей.

Удзень прыезду Коха Бельск быў запоўнены эсэсаўскімі часцямі і гестапам. Кох затрымаўся ў гасцініцы. Вуліцы густа абстаўлена войскам. Па гасцініцы круціліся афіцэры.

У кухні адбываўся незвычайны рух, звінелі патэльні, талеркі і іншая пасуда. Усе мелі поўныя рукі работы. На абедзе апрача Коха і яго даверaных меўся прысутнічаць ляндрат Бельска шэф гестапа і некалькі іншых высокапастаўленых гітлераўцаў.

Фроня маючы пры сабе атруту ад страху траціла прытомнасць. Усе работы выконвала механічна. На пліце і на сталах стаялі ўжо гаршчкі з ядой — разлівана ў талеркі. Даволі было зрабіць адзін крок, каб атрута знайшлася ў адпаведным мейсцы. Супярэчныя пачуцці ахоплівалі Фроню. Раз звінелі ёй у вушах словы Косці і тады мела ахвоту выканаць дадзенае абяцанне — то зноў ахопліваў яе нястрымны страх. Натоўпы пышна апранутых афіцэраў СС і высокапастаўленых гітлераўцаў заходзілі ў прыёмную. Адчувалася вельмі прыўзнятая атмасфера. У вачах гітлераўцаў таілася насцярожанасць. Хваля нястрымнага страху ізноў ахапіла Фроню. Не паверыла ў рэальнасць свайго ўчынку. Атруту выкінула ў прыбіральню.

Кох і суправаджаючыя яго фашысты з апетытам елі смачны абед, часта папіваючы моцным кан'якам. Дарма чакалі рэзультату сваёй працы Валодзя і Косця. Дарма чакаў на Фроню і яе сям'ю

З настаўніцкай нівы

Беларуская мова ў Мілейчыцкай школе

Доўгі час жыхары Мілейчыц у Семятыцкім павеце, дамагаліся ўвядзення ў іх школе навучання беларускай мовы як прадмета.

Два месяцы таму ў Мілейчыцкай школе ўведзена яе. Да навучання беларускай мовы накіравана сюды маладую настаўніцу, выпускніцу беларускага Агульнаадукацыйнага ліцэя ў Бельску.

Вядома, што ўвядзенне да навучання ў школе зусім новага прадмета, гэта ўжо не такая лёгкая справа. Тым больш, калі выкладчыцай гэтага прадмета з'яўляецца маладая, яшчэ мала вопытная ў нялёгкіх педагагічных справах — настаўніца.

Якую-ж дапамогу ў гэтым атрымала яна ад настаўніцкага калектыву, ад кіраўніка школы — старога педагога, які мае за сабой шматгадовую практыку.

Калектыў настаўнікаў факт увядзення навучання ў школе беларускай мовы ўспрыняў зусім абыякава.

А кіраўнік школы? Ну што-ж, кіраўнік, як зрэшты, можа каму, пастанавіў не ўмешвацца ў «беларускія справы». Вось вам і дапамога — старога педагога.

А шкада, спраў, якія перашкаджаюць у навучанні беларускай мовы ў Мілейчыцкай школе ёсць шмат.

Вось напрыклад возьмем распрацаванне плана урокаў. Ён распрацаваны так, што вучні якія вучацца беларускай мовы (а ёсць іх 42) неадлойчы вымушаны аж 2 гадзіны чакаць на урок беларускай мовы, бо план урокаў ёсць так уложаны, што паміж іншымі ўрокамі, а ўрокам беларускай мовы, ёсць неадлойчы аж 2 гадзіны вольнага часу.

Вядома, што ў такіх абставінах не ўсе вучні ахвотна чакалі на ўрок беларускай мовы (тым больш, калі яшчэ мінулага гэты прадмет быў не абавязковым у школе) і некаторыя адыходзілі дадому.

Гэтыя абставіны вельмі таксама не спрыялі таму, каб беларуская мова ў Мілейчыцкай школе здабыла сабе права грамадзянства, нароўні з іншымі прадметамі.

Мне ўсё-ж такі выдаецца, што кіраўнік школы, грам. Зайдзінскі не павінен абыякава адносіцца да ўсіх гэтых спраў. На маю думку вельмі было-б карысным калі-б кіраўнік усё-ж такі ўмяшаўся ў «беларускія справы» і сапраўды па-сяброўску (зрэшты не толькі кіраўнік, але і ўвесь настаўніцкі калектыў) дапамог маладой настаўніцы беларускай мовы. (вб)

Ва ўсіх паветах адбываюцца настаўніцкія канферэнцыі, на якіх размяркоўваюцца праблемы звязаныя з навучаннем роднай мовы дзяцей нацыянальных меншасцей. Шмат гаворыцца таксама аб неабходнасці шырэйшага ўдзелу настаўнікаў у арганізаванні культурнага жыцця свайго асяроддзя.

На здымку: прэзідыум канферэнцыі ў Гайнаўцы. Злева направа: Алесь Харкевіч — загадчык школы ў Ільяшуках, прадстаўнік Саюза польскіх настаўнікаў (ЗНП), загадчык павятовага аддзела асветы — Самоцік, старшыня ПРН — Тафілюк, візітатар Мін. асветы Госеўскі і візітатар ВРН Канапелька. Фото — Р.

Падручнікі не могуць быць з памылкамі

Я з'яўляюся тваім сталым чытачом. З «Нівай» я зжыўся так, як з найлепшым прыяцелям. Выдатнай ініцыятывай калектыву рэдакцыі ёсць уключэнне ў газету сталага кутка пад загалоўкам: «З настаўніцкай нівы». Думаю, што гэты куток утвораны для таго, каб стаўся ён трыбунай спрэчак настаўнікаў беларускіх школ. У гэтым кутку настаўнікі павінны дзяліцца дасягненнямі сваёй працы. Здаецца, што такой думкай кіраваўся і калектыў рэдакцыі. Аднак пераглядаючы апошнія нумары «Нівы» я сцвярджаю, што настаўнікі мала пішуць. А ёсць аб чым пісаць.

Настаўнікі беларускіх школ добра ведаюць, што беларускія падручнікі, недакладна апрацаваныя. Адным з недахопаў ёсць слабая карэкта падручнікаў. Трэба супольна дамагацца, каб дзіцё атрымала падручнік без памылак. Хачу тут прывесці некалькі прыкладаў:

«Беларускае слова» для II-га класа стар. 36 чытанка 40 «На пераездзе» напісана «памаз яваную» трэба «памаляваную».

Стар. 77. Чыт. «Добры ўчынак». Ёсць «Абразілася сястрыца і адышлася» трэба «адышла».

«Арыфметыка» для II-га класа.

Стар. 21 зад. 8. Ёсць «...будуе у вёсцы новую школу», трэба «...будуе ў вёсцы новую школу».

Стар. 34. зад. 13. Ёсць «...у гэтым поездзе» трэба «...у гэтым поездзе?».

Стар. 36 зад. 9. Ёсць «пабудоваў» трэба «пабудаваў».

Гэта збольшага перагледжаны два падручнікі і толькі з другога класа.

Думаю, што не хопіць направіць у сваёй кніжцы памылкі. Трэба гэтыя справы перадаць выдавецтву.

Можна абмеркаваць на старонках «Нівы» праграму беларускай мовы, а таксама прыдатнасць беларускіх падручнікаў.

Гэта вось справы, якія павінны знайсціся ў «Настаўніцкай ніве».

АЛЯКСЕЙ КАРПЮК
Зубава
Бельскі павет

Крушыняны і Клімаўка

Вучні Крушынянаўскай школы не могуць наракаць на брак эмоцый — асабліва вясною. Асноўная колькасць класаў змяшчаецца ў мураваным будыначку, які ў далёкай сваёй мінуласці служыў хлеўчыкам нейкаму ўласніку. Кроква і столь ужо моцна падгнілі. Калі пачне дзьмуць ураганны вецер вясенняй буры ці зімовай завірухі тады столь пачынае небяспечна рыпець і трэскаць, усе пярэкідам уцякаюць на панадворак...

*

Клімаўка. Аколіца тут даволі густа заселеная. Школа размяшчаецца ў нанятых гаспадарскіх будынках у двух гэсках. Адлегласць — каля 2 км. Хаткі надзвычай драхленькія. Вучняў многа — звыш 100 чалавек. Умовы працы для настаўнікаў цяжкія.

Тэхнічныя дакументацыі на пабудову школ у Крушынянах і Клімаўцы ўжо даўно чакаюць на рэалізацыю. Добраахвотная дапамога мясцовага насельніцтва ва ўсіх needaхoвых работах — запэўнена.

Аб ініцыятыве мясцовага насельніцтва гэтых вёсак няхай сведчыць хаця-б і той факт, што неадназарова высылалі дэлегацыі ў Саколку і Беласток з просьбай наладзіць ім пабудову школ, гарантуючы прытым дапамогу ва ўсіх падсобных работах.

Як доўга гэта дакументацыя будзе жаўцець у шуфлядах? Як доўга мае марнавацца цэнная ініцыятыва людзей?!

(ся)

партызанскі патруль, які размясціўся ў густым маладняку непадалёк Бельска. Фроня ў той вечар расхварэлася.

З кожным днём усходні фронт усё набліжаўся. У раёне Мінска адбывалася гіганцкае наступленне савецкіх войскаў. Немцы адступалі дзень і ноч. Валодзі ўдалося атрымаць апошнія даныя аб сітуацыі ў Беластоку. «Паўліку» і Косці неадкладна загадаў, каб яшчэ перад надыходам фронта разам з некаторымі разведчыкамі прабраліся ў аколіцы вёскі Боцькі, дзе найчасцей знаходзіўся атрад Смірнова.

У Бельску немцы рыхтавалі эвакуацыю. Дырэктар банка грузіў на машыну каштоўныя рэчы і дакументы. Шафёр, які з'яўляўся сувязным Валодзі, паразумеўся з другім сувязным са скупачнага пункта і вырашылі разам уцякаць у лес.

Шафёр з банка бачачы, што машына ўжо цалкам пагружаная, карыстаючыся з моманту няўвагі дырэктара, даў на поўны ход. За мястэчкам забраў з сабою чакаючага там сувязнога са скупачнага пункта і разам паперлі ў бок Боцькаў. Вечарам былі ўжо ў атрадзе імя Пархаменкі.

«Паўлік» забраў з сабою з Беластока Тодара Савіцкага (псеўданім «Дуб») і многіх іншых сувязных. Прабраўшыся на Бельшчыну, далучыўся да Валодзі і Смірнова.

На час праходу фронта патрэбна было падрыхтаваць бяспечнае месца для перахавання маемых каштоўных дакументаў. Валодзя разам з атрадам Смірнова адышоў на сваё месца стаянкі, што знаходзілася на невялічкім востраве пасярод багнаў над ракою Нурэц — непадалёк маёнтка Быстры.

У аколіцы ішоў заўзяты бой.

Так нешчасліва склалася, што фашысты ўмацаваліся на адным беразе гэтых багнаў, а савецкія часці — на другім беразе. Востраў і рака знаходзіліся паміж гэтымі франтамі. Два дні ішоў бой за хаця Нурэц. Два дні над гэтым невялічкім востравам пралятаілі цэлыя роі снарадаў і куляў. Хаваючымся там партызанам здавалася, што гэта ўжо канец, што пражываюць апошнія хвіліны свайго жыцця. Закапаўшыся ў балоце і гразіні трэба было цярпліва чакаць канца гэтага пекла.

Нарэшце немцы адступілі. Партызаны занялі вёску Быстры. Там адбылася радасная сустрэча з савецкімі воінамі.

Валодзя, які яшчэ ў 1942 годзе пакінуў акопы пад Масквою, з асабліваю радасцю і хваляваннем вітаў тых, якія прайшлі гэтую далёкую дарогу бязупыннымі баямі і ўвайшлі на Бельшчыну, як вызваліцелі.

Савецкая часць пайшла далей. Атрад імя Пархаменкі чакаў прыбыцця кагосьці са штаба брыгады і ад генерала «Капусты». Аднойчы на ўзгорку паказалася тры танкі. Партызаны з цікавасцю прыглядаліся да іх. Край узгорка высунулася яшчэ 8 танкаў. Раптам з некалькіх гармат і кулямётаў танкі адкрылі па партызанах агонь. Толькі тады ўсе ўбачылі на іх баках чорныя нямецкія крыжы. Партызаны кінуліся ўцякаць.

Адкуль, пасля трох дзён вызвалення, ў аколіцах Быстрою узяліся гэтыя фашыстоўскія танкі? А сталася гэта так: Першае наступленне і паход савецкіх бронетанкавых дывізій праравала нямецкую абарону абкружаючы значныя сілы ворага. Шмат нямецкіх дывізій знайшлося ў так званым Брэсцкім абкружэнні. Галоўныя сілы Савецкай арміі хутка ішлі наперад, каб дасягнуць лінію Нарвы і Віслы. Немцы з Брэсцкага абкружэння выкарыстаілі гэты момант і ўсімі сіламі наступілі на абаронные кальцо савецкіх войскаў, намагаючыся прабіцца ва ўсходнюю Прусію. І, менавіта, пад агонь такой перадавой групы нямецкіх танкаў трапіў атрад Смірнова. Гэты самагубны нямецкі манеўр хутка ліквідавала Савецкая Армія.

Прыбыў штаб палкоўніка «Мартынава» і некаторыя афіцэры са штаба генерал-маёра «Капусты». Многія партызаны адыходзілі ў армію, іншыя вярталіся дамоў.

Валодзя спаткаўся з маёрам Хмельцовым і іншымі камандзірамі, перадаючы ў распараджэнне Савецкай Арміі багаты архіў — вынік сваёй работы і дзейнасці многіх сувязных - разведчыкаў.

Прайшоў год, як са сваімі таварышамі скакаў на парашуце ў палескія лясы. Хаця і было гэта не так многа часу, аднак ужо моцна пастарэў, прарэдзіліся валасы, твар пакрылася маршчынамі. На левай скроні застаўся доўгі шрам — памятка ад сустрэчы з жандарамі ў Кузаве.

Хутка міналі першыя дні пасля вызвалення. Валодзя паехаў да сваёй сям'і, некалькі дзён адпачываў там. Аднак далейшыя падзеі не давалі спакою. Ужо пачаў сваю дзейнасць ПКВН. Адбывалася аграрная рэформа, узнікала маладая, народная ўлада ў Польшчы. З-за дрэў у лясах пасыпаліся стрэлы НСЗ-таўцаў, пачынаўся тэрор фашыстоўскага падполля.

Валодзя ўсунуў у кішэню свой неадлучны пісталет, закінуў за плячо аўтамат і выйшаў на шасэ. Ехала савецкая грузавая машына. Спыніў яе. Грузавік падскокваючы на ўхабінах паімчаўся ў Беласток.

Валодзі ўспомніліся акопы пад Масквою: пасля падобны грузавік, якім разам з Мішкай ехалі ў сталіцу; пасля абучэнні, парашутны дэсант, вандроўка на Бельшчыну; сутычкі і ўсё іншае. Засталіся толькі ўспаміны па гэтым. Савецкім грузавіком ехаў на новую работу. Там у Беластоку меў распачацца новы раздзел яго жыцця.

ПАСЛЯСЛОЎЕ.

Цяпер Валодзя мае чын палкоўніка, яго грудзі ўпрыгожваюць савецкія і польскія ордэны і медалі за ахвярную барацьбу і мірную працу.

АЛЕКСАНДАР ОМІЛЬЯНОВІЧ

АЛЯКСЕЙ КОРШАК

Сябру

Не знайсці спакою ў гэты вечар,
Патушыла зоры неба столь.
Успамін ніжэй згінае плечы
У сэрца госцем уваходзіць боль.
Нейкі сум пякучы голаў кружыць,
Прыліпае цемра да акон.
Дзе ты родны, дзе ты любы дружа?
Да мяне прышоў-бы хоць-бы ў сон.
Хоць-бы ў сне цябе абняў-бы цесна,
Наглядзеўся-б шчырых сініх воч,
І радзілася-б такая песня,
Што яе заслухалася-б ноч.
Не ідзеш ні ў яву, светлы, шчыры,
Ні у сны трывожныя мае.
У далёкай недзе ты краіне,
Як ланцуг валочыш дні свае.
І табе туга ўсцінае сэрца,
Не знаходзіць смутак берагоў...
Я хацеў-бы ў гэты час данесці
Да цябе хоць пару цёплых слоў.
Можа-б злосны сум той знікнуць мусіў.
Каб дазнаўся ты, што ў гэты час
У далёкай, любай Беларусі
Успамінаюць аб табе не раз.

Паранены

От і ўсё... За светлы край азёрны
За вясну ў палёх,
Неба сіняе ў кроплях зорных
Я навек тут лёг.

Над мной шуміць ракіта кволая,
Пада мной трава.
Сыплецца на сэрца невясёлае
Злой тугі жарства.

Бачу неба сіняе і блізкае
У астатні раз,
Меншыцца яно, маланкай бліскае,
Пачарнела ўраз.

Дзесьці плача кнігаўка... Ці маці...
Мама, бліжай сядзь,
Хочу глянуць, хоць крыху абняці —
Галавы не ўзняць.

Што-ж ты не прытулішся, матуля?
На мяне хоць глянь,
Гіне сын героем твой ад кулі,
Каб квітнела рань.

Што з табою? Плачаш... З воч блакіту
Цэлы лівень слёз...
Адчыняю вочы. Спіць ракіта,
Дождж шуміць між лоз.

Плача кнігаўка ўгары, як маці
Па дачцы ў труне.
Птушанька мая ты, кінь рыдаці,
Не шкадуй мяне.

Я-б закрыў навек спакойна вочы,
Каб мой любы край
Больш не ведаў злой пакуты ночы,
Красаваў, як май.

Каб хадзіў навокал спеў мінорны,
Што я ў бітве лёг,
За прыгожы родны край азёрны
За вясну ў палёх.

1942 г.

Рэха

Думы гадуючы тайныя
Блукаю ў лесе адзін,
Слухаю казкі бяскрайнія
Сосен, вясны і далін.

Белыя воблакі пеняцца,
Месяц павіс, як дуга.
Дзе мне дзяўчына сустрэнецца,
Цераз якую туга?

Сэрца журбою авеяна,
Хвойны хваліоецца схоў.
Кідаю лесу я: — Дзе яна? —
Прыгаршчы звонкіх слоў.

— Можа на станцыі ўзрушанай,
Можа на чоўне плыве?
Можа бадзяцца прымушана
Па сенажаці ў траве?

Можа па вуліцы ў горадзе
Зноўку ідзе ў інстытут?
Рэха здалёку, аж зоры дзе,
Выбегла, крыкнула: — Тут!

Крочу ў кусты кучаравыя,
Ускінуўшы неба парчу.
Зорам, прасторам і травам я
— Гэта няпраўда! — крычу.

— Хлусіш ты, мусіць, ад сілы ўсёй,
Звонкіх прастораў мастак!
Рэха ў кустах пакацілася,
Рэха згадзілася:
— Так!..

1940 г.

Песняру

Трэба мець такое сэрца ў грудзях,
У якім мясціўся-б цэлы свет:
І снягамі высыпаны студзень,
І маёвы бэзу сіні цвет,
Восеньскія жудасныя ночы
Спевы салаўіныя вясны...
Нават дзён крывавых прывід змрочны,
Нават нашыя надзеі й сны.
Кожная травінка і усмешка
Месца адшукае сабе хай...
Толькі ідучы жыццёвай сцежкай,
У няволю сэрца не прадай.
Як дзяціны ўсмех, хай чыстым будзе...
І калі сапраўдны ты паэт,
Трэба мець такое сэрца ў грудзях,
У якім мясціўся-б цэлы свет.

Аляксей Коршак — малады таленавіты беларускі паэт — загінуў у бойцы з нямецкімі захопнікамі 27 лютага 1945 года на польскай зямлі.

А. Коршак нарадзіўся ў 1920 годзе ў в. Вуглы Капыльскага раёна. Перад вайной быў студэнтам літаратурнага факультэта Мінскага педінстытута імя А. М. Горкага. Вершы яго друкаваліся на старонках газеты «Літаратура і мастацтва» і «Чырвоная змена», а пасля яго смерці ў часопісах «Полымя», «Беларусь» і ў кнізе - зборніку загінуўшых паэтаў «Мы іх не забудзем».

Вершы «Сябру», «Рэха» і «Песняру» публікуюцца ўпершыню.

Сельскагаспадарчыя парады

Зімаванне пчол

Практыка паказала, што зімою пчолам больш шкодзіць голад ніж холад, бо калі ў вуллі бывае часам і халаднавата, то пчолы ўзімку толькі больш корму з'ядзяць, аднак вясною будуць здаровыя. Але, калі ім забракуе яды — то і ў сакавіку месяцы па 3—4 днях галадоўкі, вымруць.

Выбіраючы мёд у канцы лета, трэба заставіць у адным гняздзе 4—5 кг. мёду і дабавіць густага сірапу з 8 кг. цукру. Гэтага корму хопіць пчолам да месяца чэрвеня, калі пачынаецца галоўны збор мёду.

Маючы даволі цукровага сіропу, пчолы не хварэюць і добра множацца. Аднак, каб маладыя пчолкі вырасталі большыя і былі сільнейшыя, трэба пчаліныя чарвячкі карміць не сіропам, толькі мёдам. І на гэта прыдасца мёд пакінуты ў вуллі ў канцы лета. Сіроп цукровы даваць пчолам у месяцы жніўні або ў першай палове верасня. Калі даць пазней — то пчолы не паспеюць перарабіць яго на мёд, а ў такім выпадку спажываючы ўзімку сіроп, маглі-б захварэць на бягунку.

У нас мацнейшыя марозы бываюць нядоўга, таму апакаваныя пчолы зімуюць добра і там, дзе вуллі стаяць летам. Аднак каб пчолы за зіму з'елі менш мёду, і каб ім не дакучаў зімовы халодны вецер, трэба ўнесці вуллі ў якую-небудзь шопку, або халодны будынак з чыстым паветрам і такі, у якім пчолам не дакучаў-бы шум ці стукат.

Каб пчолы за зіму не аслабелі, трэба на пачатку лістапада абяспечыць ад холаду іх гнёзды. Не добра робіць той пчаляр, які да гэтага карыстае сенам або атавай, бо тады ў вуллях робіцца вільгаць і пчолы пагіраюць. Найлепш ацяпляць гнёзды матамі, пашытымі з простай саломы. Тыя маты трэба шыць шпагатам, каб былі цвёрдыя і тоўстыя на 5 см. Кладуць іх па дзве на гняздо і з таго боку гнязда, дзе найбольш пранікае холад у вуллі. Калі праз дашок вулля не будзе працякаць вада, а з боку, або ўгары гнязда будзе шчылінка для адыхода спажытага паветра, і калі вылёт з вулля не будзе затканы — то пчолы перазімуюць добра.

І. ЕВЕЦ

Куток гаспадыні

Карысна ведаць

■ У клубнях бульбы, якія прараслі і пазеляненелі, знаходзіцца шкоднае рэчыва — саланін. Таму такія клубні рэкамендуецца варыць ачышчанымі, разам з лупінамі трэба здымаць і значны слой мякаці з вочкамі і пазелянелымі ўчасткамі.

■ Калі цыбулю чысціць і рэзаць каля запаленай печы, газоўкі, пліты, вочы не будуць слязіцца.

■ Пры чыстцы слізкай рыбы, апусціце папярэдне пальцы ў соль. Гэта аблегчыць працу.

■ Каб захаваць мяса свежым, лепш за ўсё трымаць яго на лёдзе. Але калі няма лёду або халадзільніка, а таксама спецыяльнага халоднага памяшкання, напраклад, склепа, можна абгарнуць мяса ў мокры ручнік і пакласці яго ў гліняную пасуду. Змясціць пасуду ў другі сасуд, поўны халоднай вады, у які ўсыпаць адну-дзве жмені солі, і паставіць яго ў халоднае месца.

■ Лепш за ўсё мука захоўваецца ў мяшках, паколькі праз мяшкі праходзіць неабходная колькасць паветра з усіх бакоў. Мяшок не рэкамендуецца насыпаць поўны. Час-ад-часу яго трэба паварочваць з аднаго боку на другі. Не трэба трымаць муку ў драўляных скрынках, бо яна лёгка ўспрымае затхлы пах дрэва.

■ Ікра кетавая, паюсная, зярністая доўгі час не высыхае, калі ў слоік з ікрой зверху наліць тонкі слой алею і шчыльна закупорыць яго.

Падрэчанскія кудзельніцы

— Мама, заўтра вечарам прыдуць кудзельніцы да нас. Трэба ў хаце зрабіць парадак. Пэўна і хлопцы прыдуць. Зіна гаворачы матцы аб кудзельніцах, адразу чамусьці ўспомніла Колю Якімюка. Яна глыбока ўздыхнула...

— Ён усім дзяўчатам падабаецца — думала. Кожная дзяўчына вельмі задаволеная, калі Коля з ёю даўжэй пасядзіць — пажартуе, калі папросіць танцаваць на забаве. І Зіне здавалася, што яна цяпер з Коляй танцуе, ды неяк незвычайна танцуе, так як ніколі не танцавала, а ў вушах гучыць яго прыгожы звонкі голас. У гэты момант Зіна заглядзелася недзе ў даль быццам убачыла сваю будучыню — сябе і Колю неразлучных навек.

Мабыць няйначай думаюць аб гэтым хлопцу Валя і Вера, Аня і Оля, а таксама і іншыя дзяўчаты.

Калі Коля разам з сваімі сябрамі прыдзе на кудзельнік — дык адразу весялей ў хаце робіцца. Зараз-жа Марыся Якімюк — так сказаць вадзірэй сярод дзяўчат — заводзіць песню «Куды вядзеш трапінка мілая». Зіна Самойлюк падсоўваецца з калаўроткам бліжэй Марысі і падхоплівае мелодыю, а за імі тады спяваюць усе дзяўчаты і хлопцы. Прыгожа, вельмі прыгожа спявае падрэчанская моладзь. Аж душа напаўняецца радасцю, што ў далёкай, закінутай, маленькай беларускай вёсцы ёсць такая таленавітая моладзь.

Дзяўчаты не толькі прыгожа спяваюць. Яны таксама прыгожа вышываюць і прыгожыя світэры робяць. Вось, напрыклад, Оля Сіроцкая славіцца ў вёсцы сваёй працавітасцю — яна прыгожа вышывае парчы, а краўчыха Вера Несцярук, што заўсёды сукенкі шые на шлюб дзяўчатам, вельмі добра вяжа світэры. Усе падрэчанскія дзяўчаты працавітыя і здольныя.

Часам прыдзе з калоніі гарманіст, Вася Якімюк. На дзіва йграе гэты Вася. Як урэжа польку — дык дзяўчаты і хлопцы не могуць усядзець. Але пасля некалькіх танцаў ізноў сядаюць на свае мейсцы і бяруцца за работу. А хлопцы, вядома, падсядаюць і жартуюць.

Падрэчанская моладзь захоўвае яшчэ старыя звычаі. Напрыклад: калі настае пост — тады ніхто не танцуе і не спявае ніякіх песень апрача каляндных. На першы дзень каляд падрэчанская моладзь, пойдзе валокаць. Так штогод бывае: бяруць 12-раговую звязду і ідуць ад хаты да хаты спяваць калядныя песні. За грошы, што завалокаюць на наступны дзень вечарынку спраўляюць.

Вось так праводзіць доўгія вечары моладзь ў вёсцы Падрэчаны ў Бельскім павеце.

М. Х.

Шаўкапрад

100 шаўкапрадаў з'ядаюць за час свайго развою (35 дзён) 3 кілограмы лістаў шаўкоўніцы. Кожны чарвяк прадзе кокан, які складаецца з ніткі даўжыні да 3 1/2 кілометра.

Гадоўля шаўкапрадаў вядомая была ў Кітаі 5.000 год таму назад. Вываз заграніцу шаўкапрадаў быў забаронены пад пагрозамі кары смерці. Міма гэтага адзін нямецкі князь прашмугляваў іх у дзіцячай шапачцы і з таго часу гадоўля чарвяка пашырылася ў Еўропе.

Лічбы і факты

У гадах 1955—1957 электрыфікавана ў Беластоцкім павеце 49 вёсак. Прадугледжана было электрыфікаваць толькі 17 вёсак.

* * *

У гадах 1955—1957 меліяравана і загаспадаравана ў Беластоцкім павеце 2575 гектараў лугоў і сенажацяў. У сучасны момант плошча меліяраваных лугоў і сенажацяў раўняецца 8 тысяч гектараў.

* * *

За апошнія тры гады сяляне Беластоцкага павета прадалі дзяржаве на 165 мільёнаў зл. ільну, воўны, скуры і іншых тавараў сельскай вытворчасці.

У аналагічным перыядзе яны закупілі ад дзяржавы на 350 мільёнаў зл. та араў на уласныя патрэбы.

* * *

За апошнія тры гады ў Беластоцкім павеце паўстала 6 новых медпунктаў, 5 лячэбных пунктаў, 2 аналітычныя лабараторыі, зубная амбулаторыя, процітуберкулёзная амбулаторыя, і 7 радзільных дамоў.

(ао)

****

ПАДЗЯКА

Дарагая рэдакцыя, у выніку вашай дапамогі наш сельскагаспадарчы гурток у Гарнове, Семятыцкі павет, атрымаў ужо 5 тон цэменту.

Шчыра дзякую за праяўленую клапатлівасць.

Ад імя гуртка — МАРЫЯ КАНЮКА
в. Гарнова.
Семятыцкі павет

****

Гал. рэдактар Г. ВАЛКАВЫЦКІ

„NIWA"

Adres redakcji: Białystok ul. Wesołowskiego nr 1, tel. 25-89

Organ Białoruskiego Towarzystwa Społeczno-Kulturalnego w Polsce z siedziba w Białymstoku.

Wydawca RSW „Prasa" Redaguje Kolegium

Warunki prenumeraty:
Miesiecznie — 2,40 zł.
Kwartalnie — 7.20 zł.
Półrocznie — 14.40 zł
Rocznie — 28.80 zł

Wpłaty kierować na PKO 12-6-1312 w Białym stoku dla PUPiK „Ruch".

Na odwrocie należy zaznaczyć na jaki okres dokonano wpłaty i podać tytuł pisma.

Prenumerate na „Niwe"" przyjmuja również wszystkie urzedy pocztowe i listonosze w całym kraju.

Należność na prenumerate za granica wpłacać na konto — PKO 1-6 100024 PKWZ «Ruch» Warszawa

BZG. Nkl 1.250. T-10

Чытачы пытаюць — рэдакцыя адказвае

Калі будзем галасаваць?

Чытач Ф. С. з Гайнаўскага павета пытае, калі будзем галасаваць, у свята, ці ў будзень?

Адказваем:

Паводле пастановы Дзяржаўнай Гады, выбары ў рады нарадовыя адбудуцца 2 лютага 1958 г. (у нядзелю). Аднак у сувязі з утварэннем прамысловых выбарчых акругаў Палажэнне аб выбарах прадугледжвае, што ў гэтых акругах можна галасаваць на працягу двух дзён папярэджваючы дату выбараў, гэта значыць у будзень, калі рабочыя працуюць. Гэта зроблена таму, каб у святочны дзень не сцягваць рабочых, якія часта да работы даязджаюць з акалічных мясцовасцей і не маюць залішне часу на адпачынак.

На вёсцы выбары адбудуцца ў нядзелю, бо тады вясковым людзям найвыгадней галасаваць.

Цукру хопіць

У гэтым годзе цукровыя фабрыкі нашай краіны выпусцілі ўжо 1.000.000 тон цукру. Паводле пераліку аказалася, што ўраджайнасць буракоў склала ў сярэднім па 235 цэнтнераў з гектара. Гэта нямалы ўраджай, але можа быць шмат лепшы.

Станіслаў Пятроўскі з вёскі Пятркова-Крывакольі, Бельскі павет, сабраў з 35 араў 110 цэнтнераў буракоў, што ў пераліку на 1 гектар дае 315 цэнтнераў.

За 110 цэнтнераў буракоў Пятркоўскі атрымаў 6.600 зл. грошай. Угнаенне і насенне каштавала яго ўсяго 600 зл. Як бачым з такога малога кавалка зямлі атрымаў 6.000 зл. чыстага даходу.

Прыкладны жывёлагадовец

Мікола Жукоўскі з калоніі Кругла, Бельскі павет, славіцца на ўсю аколіцу з умеласці добра гадаваць жывёлу. У яго коні і каровы, свінні і авечкі такія тлустыя і прыгожыя, якіх няма ў суседніх вёсках. Ён штогод гадуе таксама многа дамашніх птушак. Блізка 100 штук цяпер у яго гусей, індзюкаў і курэй.

Жывёлагадоўля Міколе Жукоўскаму прыносіць вялікія даходы.

М. Х.

Ці ведаеце, што...

...у адным граме глебы ўтрымліваецца ад некалькі сот тысяч да дзесяткаў мільярдаў мікраарганізмаў.

Разбураючы мёртвыя арганічныя астаткі, якія знаходзяцца ў глебе, яны падрыхтоўваюць даступную для раслін ежу і садзейнічаюць утварэнню перагною, наяўнасць якога павышае глебавую ўрадлівасць.

...на захадзе Кітая, у вялікай упадзіне паміж горнымі храбтамі, ляжыць возера Лабнор, якое час-ад-часу перамяшчаецца. У 1930 годзе возера займала цэнтральную частку ўпадзіны, а ў 1950 годзе на гэтым месцы яго не аказалася. У 1952 годзе яно зноў з'явілася ў цэнтры ўпадзіны.

...варэнне доўга захоўваецца ад псавання таму, што цукар валодае кансервуючай здольнасцю. Канцэнтрацыя цукровага раствору ў 35—40 працэнтаў прыгнятае жыццёдзейнасць шкодных бактэрый навят на самых далікатных фруктах і ягадах, якія хутка псуюцца. Пад уздзеяннем цукровага раствору ў 60—65 працэнтаў шкодныя мікраарганізмы гінуць.

Дапамажыце нам...

Мы грамадзяне з вёскі Богушы, Сакольскі павет, звяртаемся да вас з просьбай дапамагчы нам упарадкаваць нашыя багністыя землі.

У 1956 г. апрацавана план меліярацыі ракі Саколда, ад якой мелі пракапаць 3 км. равоў да нашых забалочаных палеткаў. 2 кіламетры і 200 м пракапалі, а рэшту — 800 метраў так і пакінулі. Перашкодзілі ў гэтым самі гаспадары. Грам. Марыя Юркоўская, Міхась Габіновіч, Сцяпаніда Казлоўская і Санько (з Богушаў) засупярэчылі, што не дазволяць праз свае палеткі капаць роў.

Быў час, калі згадзіліся, а пасля ізноў раздумаліся. Парадзьце, што рабіць. Ці-ж можа так быць, каб бескарысна ляжала 36 гектараў нашай забалочанай зямлі?

Подпісы:

АД РЭДАКЦЫІ: Вашу справу накіравалі мы ў Прэзідыум Ваяводскай Рады нарадовай у Беластоку.

Лясныя зладзеі

На тэрыторыі нурэцкіх лясоў (Семятыцкі павет) раскрадзена шмат дрэва. Міліцыянеры заставілялі свае варты, і ўсё не маглі злавіць зладзеяў. Аднак апошнім часам справа выяснілася. Аказалася, што на чале зладзейскай шайкі быў старшы ляснічы з Нурца — Пятро Хоміск. Таму так трудна было злавіць зладзеяў.

У выніку следства Пятра Хомюка і яго супольнікаў Георгія Ангельчыка і Генрыха Акраска арыштавана. Прапусцілі яны праз свае рукі некалькі сот кубічных метраў дрэва, а злоўжыванні, якія яны прычынілі дзяржаве сваімі махлярскімі ўчынкамі, складаюць некалькі дзесяткаў тысяч злоты.

Лясныя зладзеі будуць адказваць за гэта перад судом.

(А. О.

Самагоншчыкі

Самагоншчыкі марнуюць збожжа, цукар і іншыя прадукты сельскагаспадарчай вытворчасці і распіваюць моладзь. Алкагалізм з'яўляецца прычынай катастрафічных здарэнняў, хуліганства, забойстваў і г. д.

Апошнім часам органы М.О. натрапілі на вёскі, дзе масава выраблялася гэтая атрута.

І так напрыклад: У грам. Уладзіміра Грыняўіцкага ў Саках (Гайнаўскі павет) міліцыянеры знайшлі 10 літраў спірту і 50 літраў брагі, у Рыгора Сенкевіча (вёска Грамотна ў тым-жа павеце) — 60літраў брагі.

На працягу некалькіх дзён у Гайнаўскім павеце ліквідавана 20 «фабрык» самагонкі. У Семятыцкім павеце толькі аднаго дня выкрыта дзве самагоначныя апаратуры, 50 літраў самагонкі і 80 літраў росчыну. У аднаго з самагоншчыкаў знойдзена 4,5 кубаметраў крадзенага дрэва і 500 штук патронаў.

Дзеля таго, кожны добрасумленны чалавек павінен лічыць сваім абавязкам выкрываць самагоншчыкаў — ліквідаваць крыніцу людскога няшчасця.

Хулігана трэба пакараць

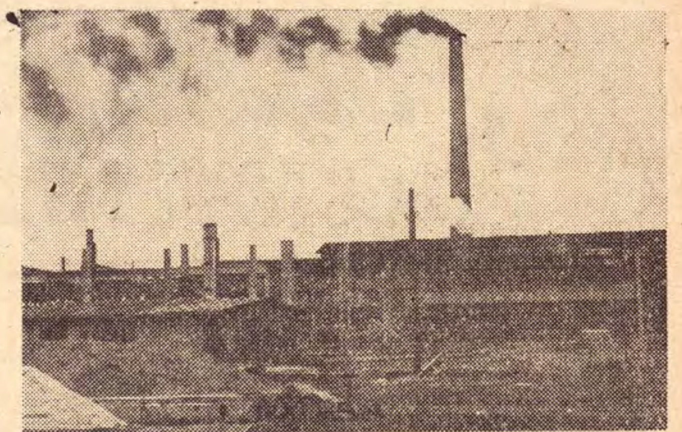
У вёсцы Махнатае (Гайнаўскі павет) ёсць вядомы хуліган Аляксей Калешук. Ён часта запіваецца, узнімае авантуры і бойкі на вуліцы вёскі.

Аднойчы вечарам падыйшоў пад хату Сяргея Пытля ў якога якраз адбываліся хрысціны і пабіў Аляксандра Ваўрэшука са Збуча.

У той самы вечар Калешук і яго сябры павыбівалі шыбы крамару, які не хацеў упусціць іх у краму.

Аб гэтым ведае камісарыят міліцыі ў Чыжах, але нічога з імі не робіць!

Чытач з Гайнаўшчыны

На гэты раз — 14 снежня — гудок Драўлянага прадпрыемства затрубіў раней. Па якой прычыне?

Рабочы калектыў на 17 дзён раней выканаў гадавы план вытворчасці.

Дадаткова вытворчасць на гэты год прынясе дзяржаве 5 мільёнаў 571 тысяч злоты.

І. РЫБІНСКІ.

Гарцэрства на Беласточчыне

1957 г. значна развілася праца нашай гарцэрскай арганізацыі.

Беластоцкая гарцэрская Харугвія мае 20 павятовых камендатур і 851 атрадаў, у якіх налічваецца 11 тысяч гарцэраў і гарцэрак.

У гэтым годзе, падчас летніх канікул Камендатура Беластоцкай Харугвіі арганізавала 9 гарцэрскіх лагераў у якіх адпачывала 1.500 гарцэраў. Падчас школьных зімовых канікул шмат школьнікаў правядуць час у зімовых лагерах, дзе ў асноўным будуць займацца зімовым спортам, прымаць удзел у спартыўных спаборніцтвах.

Гарцэры Беласточчыны жадаюць наладзіць сувязь са сваімі сябрамі — піянерамі з БССР. На 1958 г. прадугледжана арганізаваць гарцэрскі лагер у Новагрудку на Беларусі, дзе нашае маладое пакаленне пазнаёміцца з месцанараджэннем вялікага польскага паэта, А. Міцкевіча.

(а.о.)

Як выкарыстаць тарфянішчы

Грам. Сцяпан Гаўрылюк з Дуброўскага павета пытае: «Як выкарыстаць тарфянішчы?».

Адказваем:

На Беласточчыне торф найчасцей выкарыстоўваецца толькі як апал, а трэба ведаць, што яго можна застасаваць, як угнаенне глебы, а таксама на пасцілку.

Торф на пасцілку павінен быць разбіты на кавалкі 3—8 см і перасеяны рэшатам. Выкарыстанне торфу на пасцілку мае вялікае значэнне таму, што ён насякае воднымі адходамі, а таксама вылзяляе аміяк (NH_3) у выніку чаго прачышчаецца паветра ў хлявах. На пасцілку лепш прыгодны торф з вышыннай аколіцы, таму, што лепш прасякае вадою. Тарфяную пасцілку трэба слаць штодзень: пад карову 3—6 кг, пад каня 2.5 — 5 кг, пад свінню 1,5 — 3 кг, пад авечкі 1—1,5 кг.

Торф выкарыстоўваецца таксама пры перавозцы гною на поле і пры складанні яго на кучы. Да гэтага бярэм торф нізкі, які мае 60 прац. вільгаці. Каб пазбегнуць вывятрэння аміяку, трэба яшчэ да торфу даць 2 — 2,5 прац. суперфасфату. Пад кучу гною даем 20—30 см слой торфу, пасля перасыпаем гной слоем торфу і накрываем бакі і верх прызмы 10—15 см слоем торфу. Торф сыры можна стасаваць як угнаенне глебы. Пры ўгнойванні торфам значна павышаецца яе структура. Да ўгнаення глебы надаюцца торфы нізкія, перагнітыя.

На адзін гектар даем 80—150 тон. Сярэднія дозы торфу пад расліны: збожжа 20—30 тон на гектар, акаповыя 40 тон на гектар і гароднiна 60 тон на гектар.

Віталі МІРОН

Варта кантрактаваць

Варта кантрактаваць цукровыя буракі. Яны шмат прыносяць даходу гаспадарам. Вось напрыклад Павал Васкевіч з калоніі Кругла ў Бельскім павеце закантрактаваў 60 араў цукровых буракоў, якія далі яму блізка 10-ці тысяч злоты даходу. Трэба сказаць, што ён паклаў не мала працы каб цукровыя буракі далі высокі ўраджай.

М. Х.

Рэдакцыйная пошта

А. С. — КАШАЛІН. — Пішыце да нас і прысылайце свае творы.

ЧЫТАЧ «ЗМАГАР» — Чаму не падаеце свайго адрасу? — Хочам адказаць на Вашы пытанні.

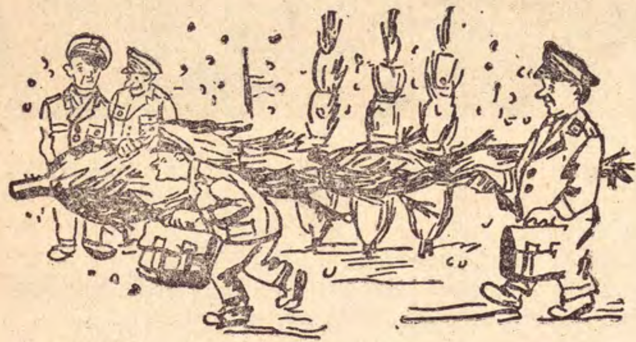
І. С. — ВАРШАВА — Аддзел БГ-КТ у Варшаве знаходзіцца на вуліцы Сенатарскай 8. Там знойдзеце нашага прадстаўніка. На іншыя пытанні адкажам пісьмова.

ЯНКА Ш. — ШЧЭЦІН — Дзякуем за пажаданні. Калі будзеце ў Беластоку — абавязкова наведайце нас.

ПАКРЫЎДЖАНАЯ. — Падайце адрас, пастараемся дапамагчы.

Н. А. — ВАРШАВА — Ваша справа можа быць уладжана. Падайце адрас.

Навошта Падскакевічу такая вялізная ёлка, то-ж у яго дзяцей няма?

— Так, але-ж у дырэктара ёсць!

Рукавіца

Я не буду расказваць аб пальчатках, бо ў пальчатцы кожны палец паасобну і мерзне як падарожнік у сумётах.

Зразумела, для гарадскіх франтаў лепш у пальчатках фасон трымаць, але звычайнаму работніку няма з іх карысці. Узімку людзі мараць аб такіх рукавіцах, што ў іх усе пальцы разам і адзін другога награвае, а вялікі палец хоць сам, дык толькі мае месца, што круціцца з радасці і сам сябе грэе.

Калі зімою прыдзецца дроў нарубсць, або нейкую іншую гаспадарскую работу зрабіць — тады без рукавіц не весела будзеш адчуваць сябе. А, не дай Бог няшчасце, згубіць чалавек адну рукавіцу — то тады і месца сабе не знойдзе. Дзе ні павернецца, усё будзе азірацца спадзяючыся знайсці сваю дарагую, цёплую і жаданую... рукавіцу.

У нас няма практычных рукавіц — брэзентавых, на кажусе. А шкада, бо такія рукавіцы ні вады, ні марозу не баяцца.

На вёсках людзі самі шыюць рукавіцы са старых кажухоў. Але-ж ці доўга іх паносіш? Вядома, што не. Паробіш крыху ў такіх рукавіцах — дык зараз стары кажух развaліцца, а як змокнуць — то ссохнуцца, пакорпяцца і хоць ты плач, на руку не нацягнеш.

Мой сусед меў рукавіцы, вось дык рукавіцы — з падвойнага кажуха. У такіх рукавіцах палярных мядзведзяў лавіць можна. Паехаў нейк чалавек у лес па дровы. Вяртаючыся назад да кумы заехаў. Ну, што-ж, выпілі з кумою па чарцы, каб нагрэцца, і давай ехаць дахаты. Прыехаўшы схамянуўся, што рукавіцу згубіў недзе.

Два дні хадзіў як недапечаны, аж на трэці дзень жонка качаргой як дапякла... Яшчэ-й згубленую рукавіцу ў вочы кінула.

Аказваецца, пайшла жонка да кумы солі пазычыць і ўбачыла гэтую няшчасную рукавіцу. А жонка, вядома, як убачыць нейкую рэч мужа ў чужой хаце — дык аж быццам з сябе выскачыць, так захвалюецца.

А майго сябра жонка трымае ў такіх ёжавых рукавіцах, што ён у госці нікуды не зайдзе. Добра было-б такую жанчыну на высокую пасаду паставіць, бо ў нас многія апусцілі рукавы і працуюць абы дзень да вечара. Для такіх ёжавыя рукавіцы нешкодзіла-б мець.

Служачыя нашых ГС-аў грэюць рукі на іншых справах, а аб рукавіцах нават не думаюць. Прадаюць на прутках вязаныя рукавіцы. У такіх рукавіцах толькі карову можна гладзіць, а больш то нічога не зробіш, бо адразу дзіры паробяцца.

А дзір у нас і так многа, нашто-ж іх яшчэ больш рабіць.

Дзядзька Лявон

КІРМАШ

Да вайны, я памятаю,
Як паедуць на кірмаш,
То ўтаргуюць толькі грошай,
Што й на булку нат' німаш.

Раз да бабы пан падходзіць,
Хоча яйкі пан купіць.
— Толькі й толькі. — Ну і годзі, —
Не таргуецца, а ніц.

— Ано дробных я не маю,
Наўпярод хачу вам даць.
Пайду зараз размяняю...
— Э! я магу здачу даць.

Вось для пана дай хутчэй, —
Кажа дзед да бабы Каці, —
Пастарайся, ну, барджэй,
Бо не будзе-ж пан чакаці!

Наце здачу даражэнькі,
На здароўе спажывайце.
Не дабачваем маленька,
Вы нас хоць не ашукайце.

Пан пад носам засмяяўся,
Копу яек узяў й пайшоў,
У людзі хуценька схаваўся,
А дзед вытрахаў мяшок.

Адазвалася тут баба:
— Дзеду, грошы палічы!
Утаргавалі мы не слаба,
Трэ' купіць, што колечы.

— Не была-б ты ўсё-ткі баба,
Табе-ж грошы ён аддаў,
(Ту-то бабе стала слаба)
Я, то здачу толькі даў.

Баба з возу як не скочыць,
Як не крыкне ў цэлы гук,
Як на роднага не пусціць
У работу родных рук.

— А бадай ты праваліўся,
А бадай ты быў-жа здох,
А бадай ты ўдавіўся,
Каб дамоў дайсці не мог!

Баба каня завярнула,
З плачам ўлезла ледзь на воз,
Пугай каня смарганула,
Ён дамоў яе павёз.

Вакол дзеда шум, аж глушыць,
Заносяцца смехам усе.
Апусціў старэнькі вушы,
З кошыкам дахаты йдзе.

А шкада, біда якая,
Што паноў ужо німаш —
А хто-ж бабу ашукае
Як паедзе на кірмаш?

АНАТОЛЬ ХЛЯБІЧ

Падзякаваў

(Народная казка)

Ішоў сабе чалавек дарогай, углядаецца, ажно вуж пад каменем завалены ляжыць, толькі галава на версе круціцца, і ня можа ніяк вылезці. Як убачыў чалавека, дык кажэ:

— Выратуй мяне, чалавечэ, згэтуль!

Чалавек злітаваўся над ім, падсадзіў кала пад камень, падважыў, і вуж вылез.

Ідзе той чалавек далей дарогай і чуе, нешта халоднае на шыі! Памацаў — ажно гэта вуж, акруціўшыся кругом шыі! Пытае яго:

— А гэта што?

— А я табе заплачу так, як цяпер свет плаціць: ты мяне выратаваў, а я цябе задушу.

— Пастой, братка, не душы, можэ нас хто рассудзіць.

— Добра.

Ідуць дарогай, спатыкаюць ашмулянага, старога і хулога каня.

— Стой, конь, асудзі нам гэту справу.

Конь пытае:

— А што такое?

Так і так.

Конь кажэ:

— Душы! Німа праўды на свеці, бо і мне так зрабілі: пакуль я быў малады, моцны, мог людзям добра служыць, датуль мяне мылі, чэсалі і аброк давалі; а як я пастарэў, знядужэў; то і выгналі вон.

— Стой! — кажэ чалавек — не душы: ён пакрыўджаны, дык не па праўдзі судзіць. Пойдзем далей!

Ідуць далей і спатыкаюць сабаку — старога, каўтунаватага і хулога.

— Асудзі нам гэту справу.

— А што такое?

Так і так.

— Душы! — кажэ. — І мне так зрабілі; пакуль быў малады, сцярог, пільнаваў хаты, коні, цэлага дамоўства, то і мяне кармілі і даглядалі; а цяпер, як пастарэў і ўжо не магу служыць, то і вон прагналі.

— Стой! — кажэ чалавек — не душы, бо і ён пакрыўджаны. Ніхай нас трэйці рассудзіць!

Ідуць далей, ажно спатыкаюць ліса:

— Ну, ліс, асудзі нам гэту справу.

— А што такое?

— Так і так.

— Добра! — кажэ ліс — але не магу я судзіць, ня бачыўшы, як было: ідзі, вуж, назад, пакажы, як ты быў пад каменем і як цябе выратаваў чалавек, тады асуджу вас.

Вярнуліся назад аж да таго каменя; тады кажэ ліс:

— Падваж ты, чалавечэ, гэты камень, а ты вуж, улезь, а я пабачу, як ты сядзеў.

Вуж улез пад камень, а ліс міргае да чалавека: «Пускай», шэпчэ; ізноў вужа прывалілі каменем.

— Ідзем, братка, з гэтуль — тады кажэ ліс.

Адышлі крыху.

— А што мне — кажэ ліс — за гэта будзе, што я цябе ад смерці выратаваў? Дасі мне штодзень адну курыцу за гэта?

— Дам, — кажа чалавек і пайшоў дадому.

Назаўтрае прыходзіць ліс, і чалавек даў яму курыцу і на другі і на трэці дзень даў таксама. А пасля жонка і кажэ:

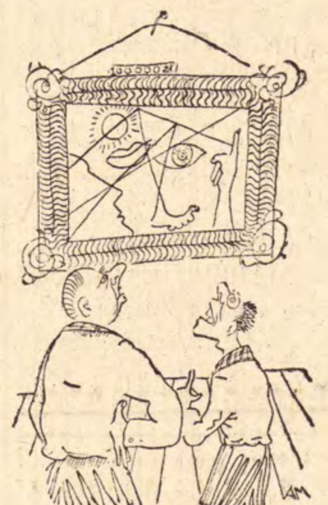
— Дурэнь ты! будзеш даваць штодзень курыцу? Вазьмі стрэльбу, забі ліса, то будзе каўнер або тры рублі, і бяды пазбудзешся!

Чалавек так і зрабіў.

Вось, як за дабро злым плацяць!...

Запісаў М. Фалэроўскі

Вялікі мастак аб мастацтве

— Гэта ваша карціна... Ну, добра, а што яна адлюстроўвае?

— Я ўжо тры гадзіны стараюся растлумачыць вам, што яна адлюстроўвае. Зрэшты, гэта вельмі добра, што вы не разумееце. У гэтым заключаецца ўся справа.

Вялікім мастаком трэба быць, каб зразумець вялікае мастацтва. Пераканаецеся, што... за 200 гадоў гэтая карціна будзе каштаваць 100 разоў больш, толькі дзеля таго раджу купіць гэта цяпер.

— Ну, дык добра, а што яна адлюстроўвае?

Баланс

— Ну, які ў вас баланс: — грош у грош зыйшоўся?

— Грош то зыйшоўся, але тысячы залатовак не хапае.

У войску

У радах стаяць жаўнеры і пад каманду падымаюць левую нагу. Адзін з іх памыліўся і падняў правую.

Гэта заўважыў сяржант і гнеўна крычыць:

— Гэй, тамака адзін падняў абедзве ногі!

АГАФОН АБРОТКА ДАЖЫЛАЕ

Словы — ВІНЦУК ГРАБОВІЧ   Рысункі — АГЛАЯ АРТЫСЕВІЧ

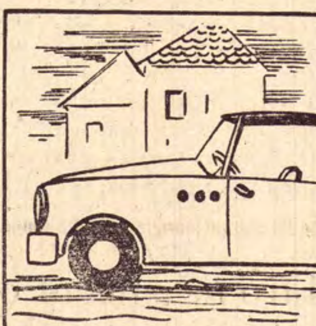
Ужо ўходзіць Дзед Мароз,
Мех з цацкамі чуць унёс,
Каля ёлкі ставіць шпарка,
І дае дзеткам падаркі.

Агафон: — А я да Вас,
Звяртаюся ў гэты час.
Крыкнуў хтось на цэлы рот—
Ужо надходзіць Новы Год!

Даражэнькі дзядзькі, цёткі,
Пажаданні ад Аброткі —
Маткам, бацькам і рэбятам,
Каб жылі ўсе багата!

Жадаю пры Новым Годзе,
Каб усе жылі ў выгодзе...
Каб ўсе нашы беларусы,
Мелі свае аўтабусы!

ЗАГАДКА

Круцілася, маталася
І пад печ схавалася.

(матавіла)